

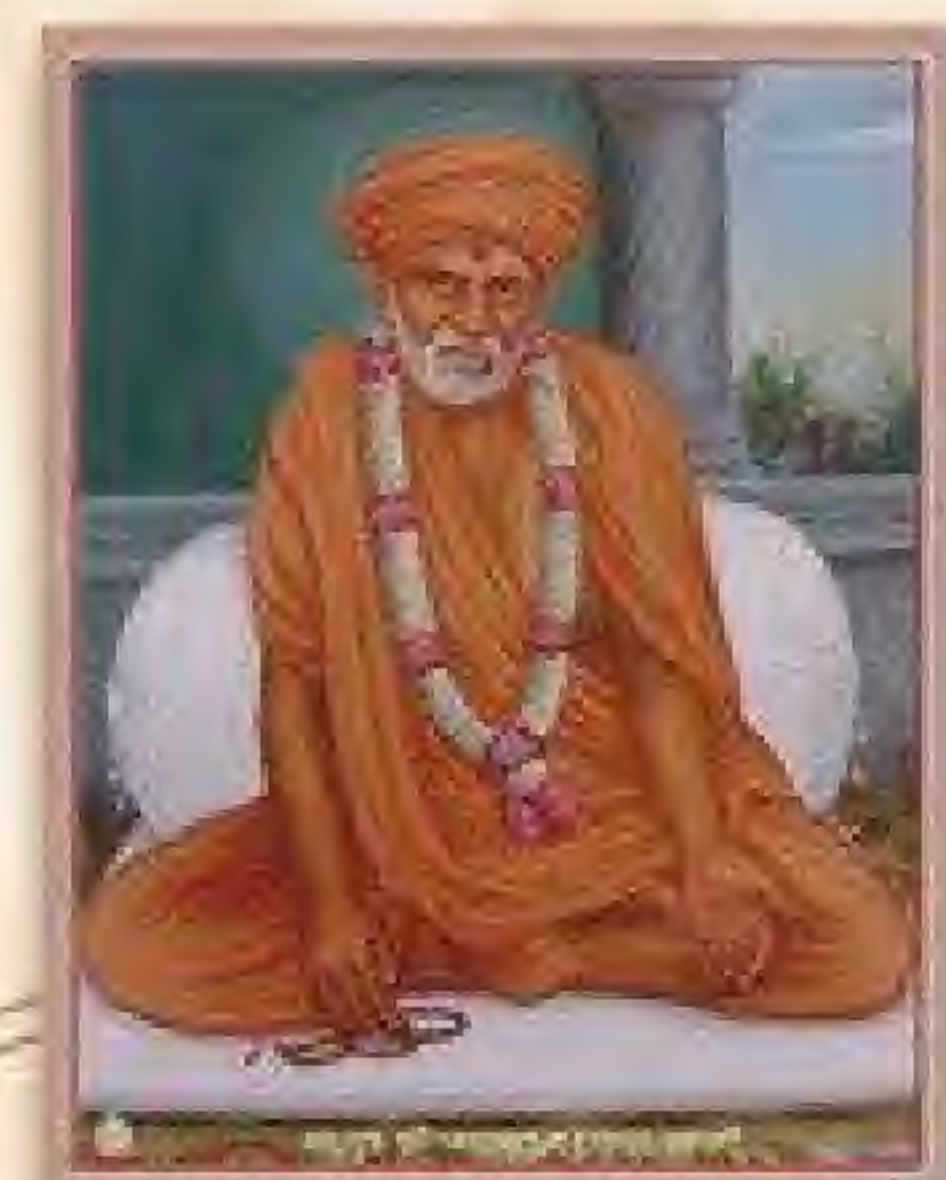
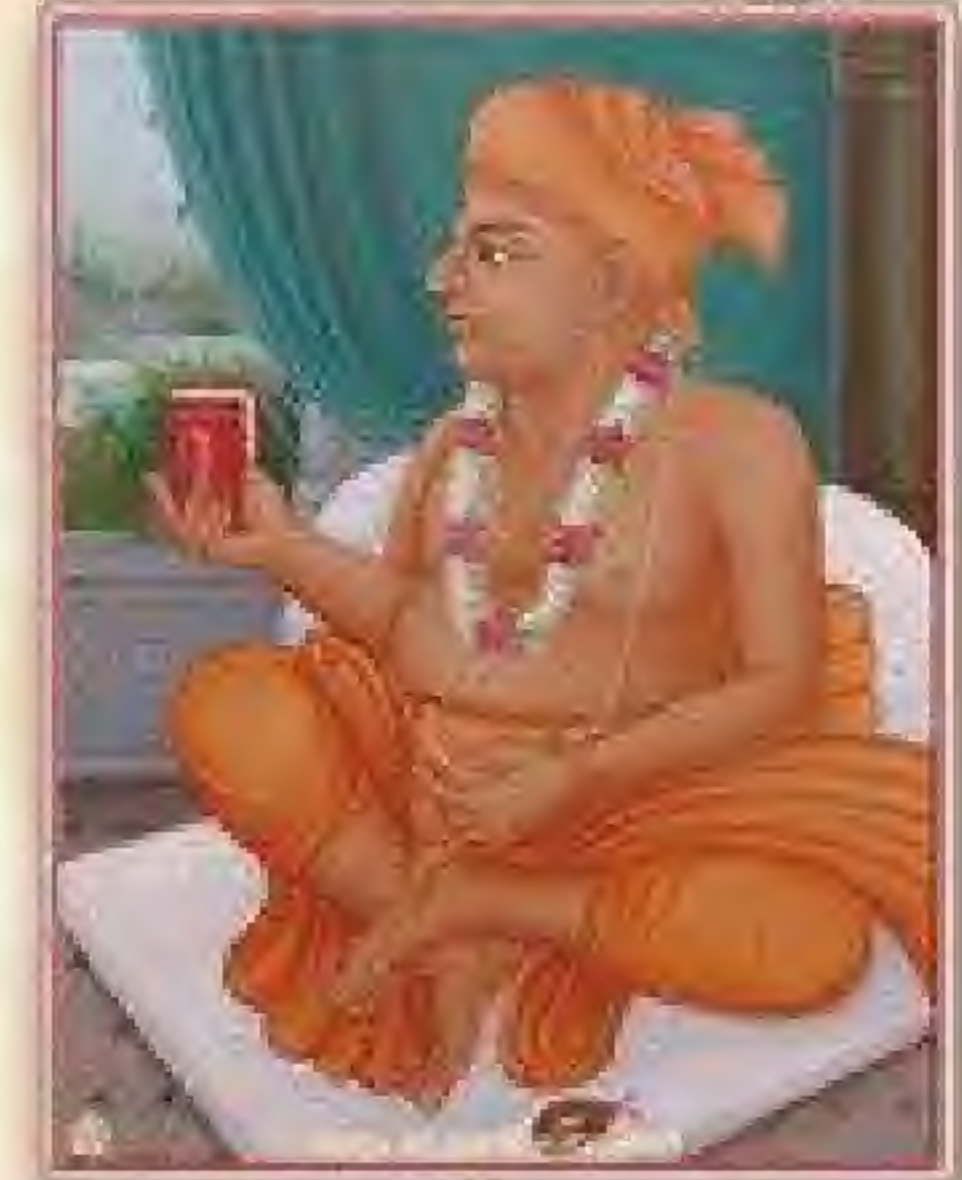
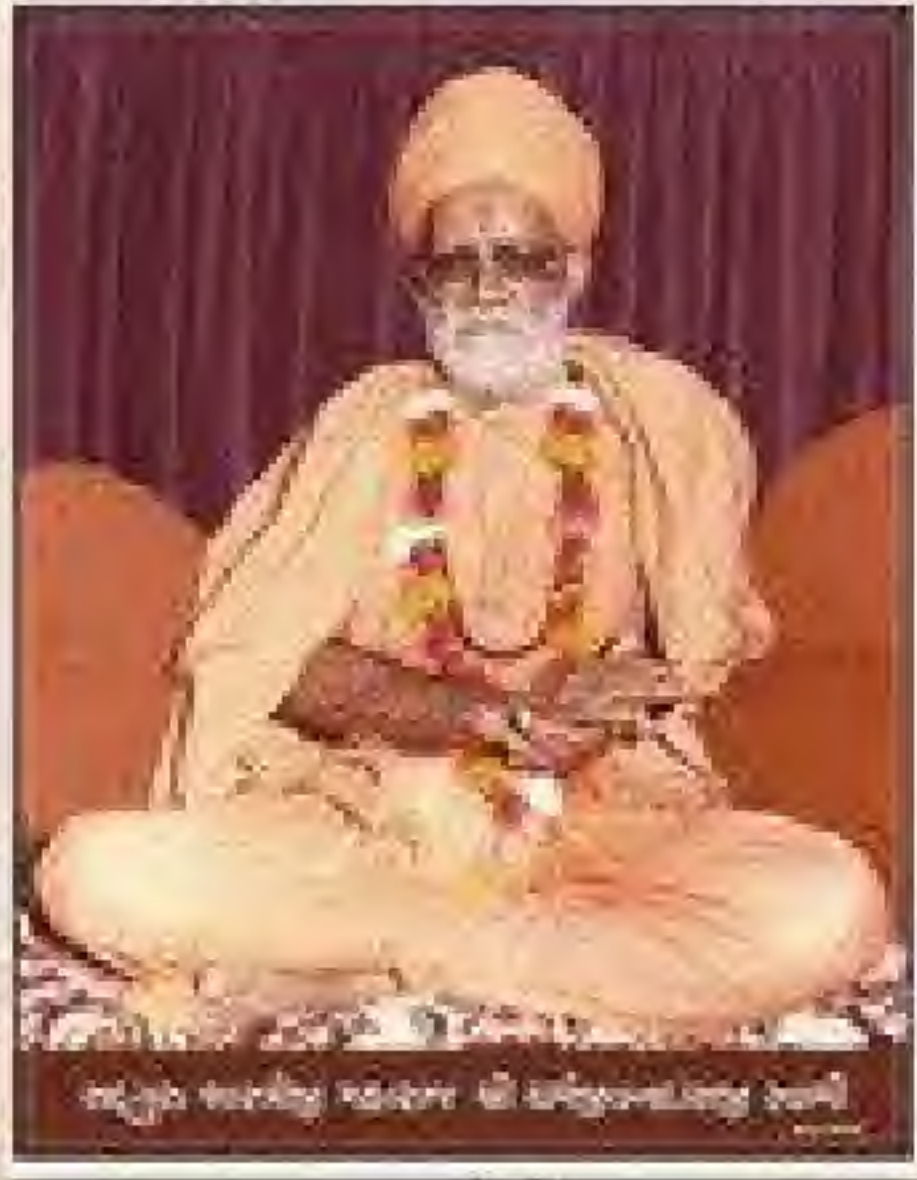
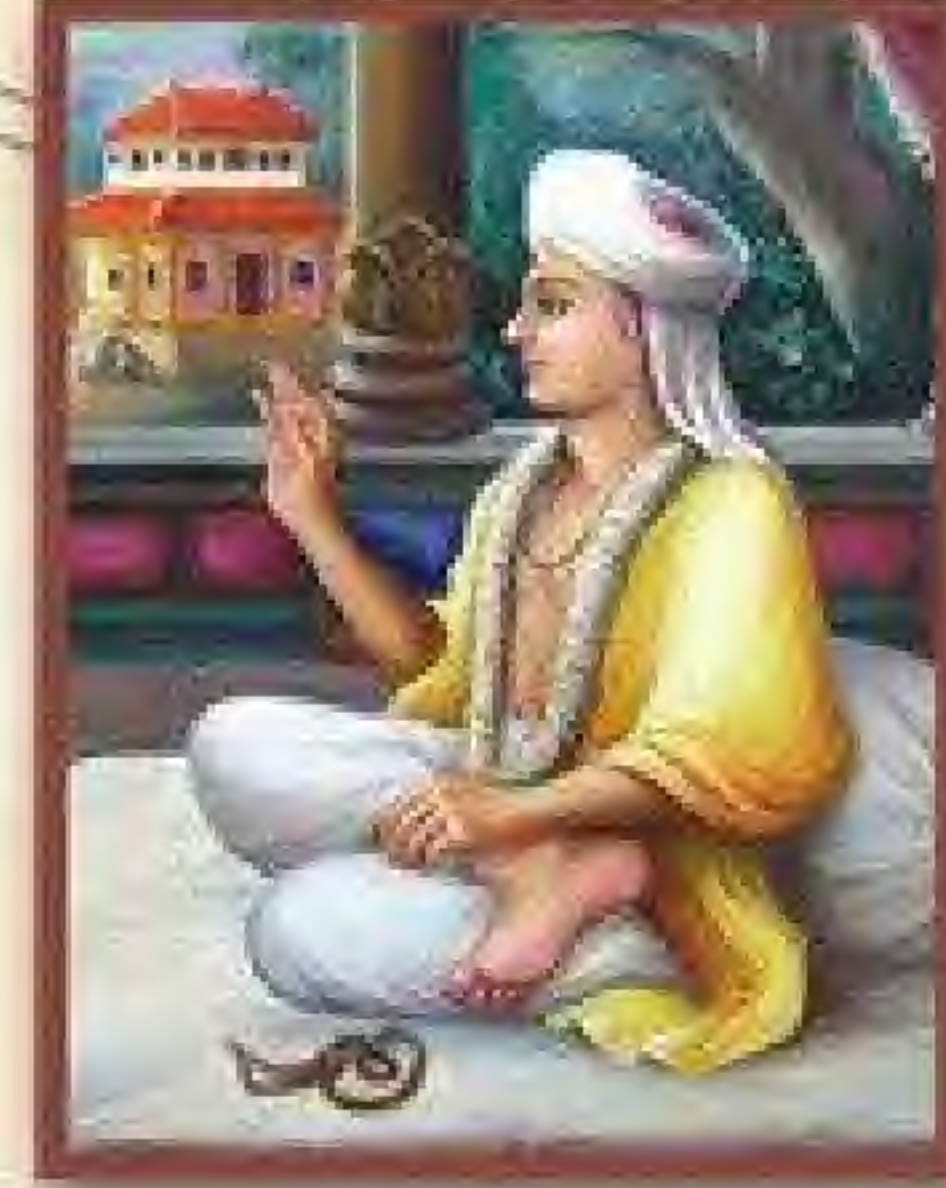
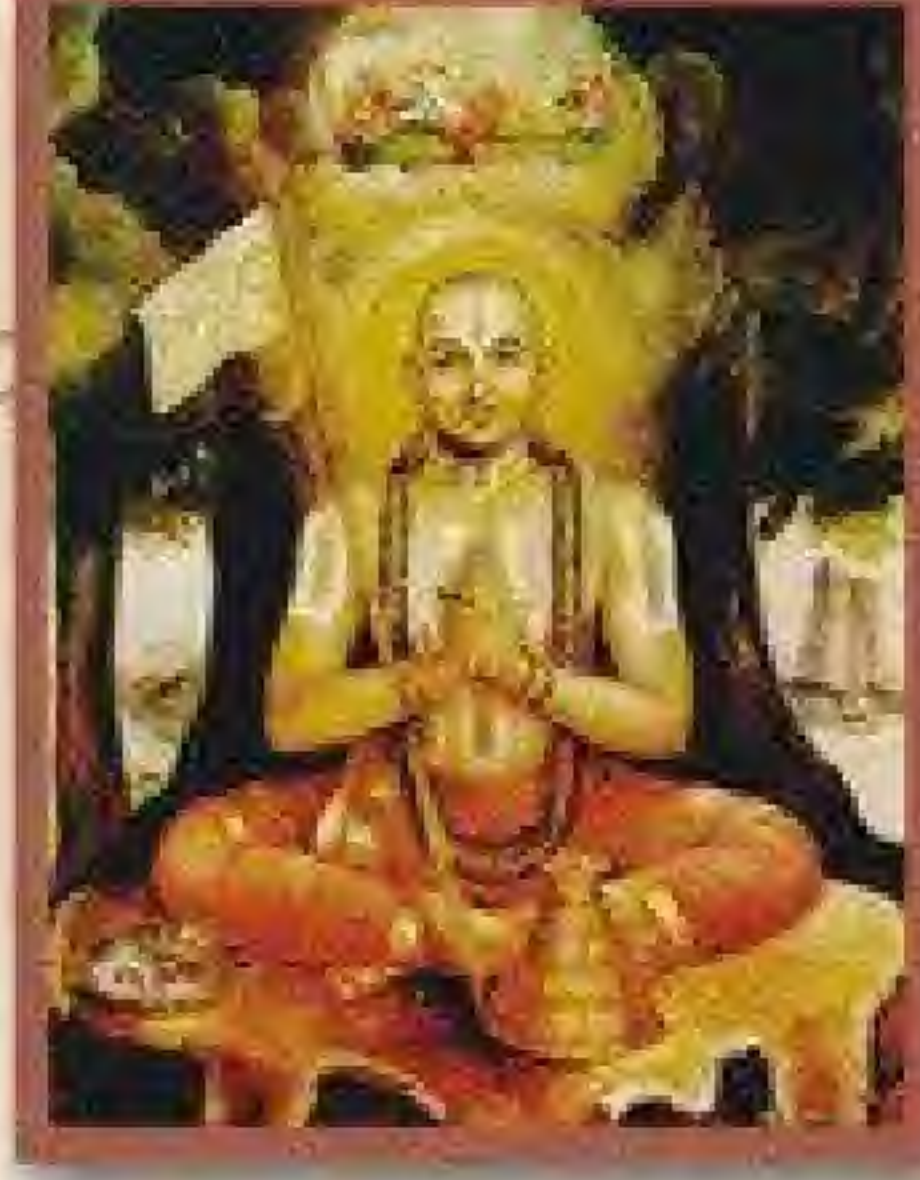
શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ મેમનગર, અમદાવાદ તથા શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ વિશ્વવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાનમનું મુખપત્ર

પંચવાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૨૫૦/-

ગુરુકુલ દર્શન

સદ્વિદ્યા પ્રવર્તાવો પૃથ્વી પરે...

વર્ષ-૨ • જૂન, ૨૦૧૧ • અંક-૧૦

॥ इदं गुरुभ्यः पूर्वैभ्यो नमो वाचं प्रशास्महे ॥

સદ્ગુરુ વંદના મહોત્સવ ઉપક્રમે શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, મેમનગર,
અમદાવાદ ખાતે મંત્રલેખન કરતા સંતો તથા હરિભક્તો

શ્રીહરિ અંતર્યાન તીથિ નિમિત્તે યોજાયેલ સત્સંગ સભામાં આશીર્વાદ આપતા
પ. પૂ. સદ્ગુરુ શ્રીહરિદાસજી સ્વામી

રાજકોટ ખાતે યોજાયેલ સત્સંગ સભામાં આશીર્વાદ પાઠવતા
પ. પૂ. સદ્ગુરુ બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી તથા પ. પૂ. શ્રીહરિદાસજી સ્વામી

વિદ્યાર્થી સંત શિબિરમાં પ્રેરણાત્મક વાતો કરતા
પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી

લંડન, હિથ્રો એરપોર્ટ પર પૂજ્ય સંતોનું સ્વાગત કરતા હરિભક્તો

કચ્છી લેઉવા પટેલ સમાજ, નાઈરોબી ખાતે યોજાયેલ જ્ઞાનસત્રમાં ઉપસ્થિત હરિભક્તો

-: સંસ્થાપક :-

સદ્વિદ્યા સદ્ધર્મરક્ષક પ્રાતઃસ્મરણીય પ. પૂ. ગુરુવર્ય
શાસ્ત્રીજી મહારાજ શ્રી ધર્મજીવનદાસજી સ્વામી

ગુરુકુલ દર્શન

વર્ષ-૨, જૂન-૨૦૧૧, અંક-૧૦

: આશીર્વાદ :

પ. પૂ. પ્રાતઃસ્મરણીય શ્રી જોગીસ્વામી

: પ્રેરણા :

પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી

પ્રકાશક : પ.પૂ. પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી
તંત્રી : પાર્ષદ શ્રી શામજી ભગત
સંપાદક : શાસ્ત્રી શ્રી યજ્ઞવલ્કલદાસજી સ્વામી
કલા સંયોજન: ગોવિંદ બાંટવા
વ્યવસ્થાપન : જગજીવનભાઈ પટેલ, ધવલ ભીમાણી
તસ્વીર : જી. વિઝન
મુદ્રક : સૂર્યા ઓફસેટ

છુટક અંક : રૂ. ૫/-

પંચ વાર્ષિક લવાજમ: રૂ. ૨૫૦/-

આજીવન લવાજમ(૨૫ વર્ષ) : રૂ. ૭૦૦/-

વિદેશમાં આજીવન લવાજમ : \$ ૧૧૦/-

લવાજમ અંગે પત્રવ્યવહાર

'ગુરુકુલ દર્શન' કાર્યાલય

શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ

મેમનગર, અમદાવાદ-૫૨

ફોન (૦૭૯) ૨૭૯૧૨૫૯૧/૯૨

www.swaminarayangukurukul.org

E-mail- gurukul_darshan07@yahoo.co.in

“મંદિરના ચોકમાં ઓટલી”

મંદિરના ચોકમાં ઓટલી રે વાલમા

ચાર ચાર ખૂણ શાણગારીયા જીરે... ૧

ના કોઈ છાજલી કે ના કોઈ છાપરી,

માંડવડા આભના મંડાવીયા જીરે... ૨

ઝગમગતા તારલાના તોરણ બંધાવ્યા,

સૂરજ ને ચાંદ જડાવીયા જીરે... ૩

ખોલી આ બારીયુંને ખોલ્યા આ બારણા,

ખૂણમાં ખાટલા ઢળાવીયા જીરે... ૪

ન કોઈ મરજાદ કે આડચ મારા વાલમાં,

વાડા સીમાડા ઓગાળીયા જીરે... ૫

આભેથી માધવ ઉતર્યા રે વાલમાં,

મુગતીને મોતીએ વધાવીયા જીરે... ૬

- શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી

ભગવાનને માર્ગે જેને જાવું છે તેને તો કાયમ 'હું અધૂરો છું' 'હું અધૂરો છું' એમ માનવું અને સત્સંગમાંથી જે કાંઈ કલ્યાણકારક મુદો મળી આવે તેને લઈને પોતાના અંતરને ભરવું. આ રીતે સત્સંગમાંથી ગુણ ગ્રહણ કરવાની ભાવનાવાળા મુમુક્ષુજીવો સત્સંગમાં આગળ વધી જાય છે.

જે અધૂરો હોય તે ભરાય અને જે કાચો હોય તે પાકે, પણ જે છલકાતો હોય તેમાં શું ભરાય? પહેલાથી પાકી ગયેલો હોય તેને પોતાની ભૂલો ના ઓળખાય. સત્સંગ કરતાં કરતાં જેને પોતાની ભૂલો ઓળખાય તે આગળ વધી શકે.

આ સત્સંગમાં માનસિક રીતે ચડતાં ચડતાં આત્માની ભૂમિકા સુધી પહોંચવાનું છે. શરીરથી છોડવાની બાબત ગૌણ છે, અંતરનો ત્યાગ જ મહત્વનો છે. મનની ભૂમિકાએથી જગત છુટી જાય તો જ ત્યાગ સાર્થક છે અને એવા ત્યાગીને આ સત્સંગમાં ઉત્તમ સ્થિતિ પ્રાપ્ત થાય છે.

- પૂ. ગુરુદેવ શાસ્ત્રીજી મહારાજ શ્રી ધર્મજીવનદાસજી સ્વામી

કાવ્ય વિવેચન

મંદિરતો મંદિર છે પરંતુ મંદિરની બહાર ખૂલા આભ નીચેનો ઓટલો મંદિરથી પણ સવાયો છે.

મંદિરનો ઓટલો એટલે બ્રહ્મપીઠ.

બ્રહ્મપીઠ એટલે સર્વવ્યાપી બ્રહ્મને બેસવાનું આસન.

ઓટલો એટલે અનંતને બેસવાની અક્ષરપીઠ.

ઓટલાના ચાર ખૂણા એટલે ચારવેદ.

ઓટલાના ચાર ખૂણા એટલે સાંખ્ય, યોગ, વેદાન્ત અને પંચરાત્ર આ ચાર શાસ્ત્ર.

ઓટલાના ચાર ખૂણા એટલે ધર્મ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય સહિત ભક્તિ રૂપી ચાર સાધન.

ચાર કળાનો સરવાળો એટલે સોળે કળાની પૂર્ણતા.

માયાના પીંજરે ન પૂરાવાય તેમ મંદિરની દિવાલોમાં પણ ન બંધાવાય.

માયાના પીંજર તોડવા સરળ છે પણ મંદિરની દિવાલોથી બહાર આવવું કપરું છે.

માયાના વાડાથી મુક્ત થવાનું છે એજ રીતે માન્યતાઓના વાડામાંથી પણ મુક્ત થવાનું છે.

માન્યતાઓના બંધન માયાના બંધન જેટલાજ બળવાન છે.

માણસ જાતજાતની ધારણાઓથી જકડાયો છે.

મનની ધારણાઓથી છૂટવું એજ મુક્તિ છે.

મંદિર કરતાંય મંદિર બહારનો ઓટલો અદ્ભૂત છે. અહીં નથી કોઈ આડચ કે નથી કોઈ વાડચ.

આ ઓટલે રાજાય બેસે અને રંક પણ બેસે, બ્રાહ્મણ પણ બેસે અને ભંગી પણ બેસે.

મંદિરના દ્વારપાલો કોઈને આવકારે કોઈને તિરસ્કારે પણ ઓટલે સહુને આવકાર સાપડે.

ઓટલો વાડા અને સીમાડાથી પર છે અને એટલેજ આ ઓટલો અનંતનો ઓટલો છે.

ઓટલાને અનંત આભ સાથે સીધો સંબંધ છે. બંધિયાર દિવાલોમાંથી બહાર નીકળી જેણે મુક્તગગનનો આનંદ માણ્યો નથી એણે જીંદગીમાં સાચો આનંદ જાણ્યો નથી.

મંદિર બહારના ઓટલે મુક્તિનો આછેરો એહસાસ થાય છે.

આડચો, વાડચો, વાડાઓ અને સીમાડાઓમાંથી મુક્ત થવું એજ સાચા મુક્તાકુળ છે.

ઉંચેરા આભમાં વસતા પરમાત્માને ઓટલાની મોકળાશ ગમે છે. દીવાલો અને પરદાના બંધનોમાં પૂરાવું એને ગમતું નથી.

મારા-તારા અને રાગ-દેશથી ભરેલા ખાબોચીયા જેવા દિલ એને ફાવતા નથી એટલે જ ઓટલાનું મુક્ત વાતાવરણ એને પસંદ છે. આવા મુક્તાકુળોથી વાલાને વધાવવા એજ મુક્તિનું ફળ છે.

હે પુજારી! તું બહાર આવીને જોતો ખરો તારો ઠાકોર ક્યાં બિરાજે છે ?

પ્રભુ વિરાજે છે ક્યાંક અને માણસ ગોતે છે ક્યાંક !!

પ. પૂ. ગુરુદેવની અમૃતવાણી

પ. પૂ. ગુરુદેવ શાસ્ત્રીજી મહારાજ શ્રી ધર્મજીવનદાસજી સ્વામીની વાણી મુમુક્ષુઓ માટે ખૂબ જ ચોટદાર અને સાધનામય જીવનની પારાશીશી સમાન છે. પૂ. ગુરુદેવ ગામડામાં વિચરણ કરતા હોય કે શહેરમાં, સત્સંગ કરાવતા હોય ત્યારે જેવા શ્રોતા હોય તે પ્રમાણે તેને કથાવાર્તા કરીને સાચો બોધ કરાવતા. ઉપનિષદોની ગહનતા અને સત્સંગ સભર વાતોની સહજતા એ ગુરુદેવની અમૃતવાણીની વિશિષ્ટતા રહી છે. શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ- રાજકોટ, જૂનાગઢ અને અમદાવાદના સંસ્થાપક તરીકે પૂ. ગુરુદેવે હંમેશા વિદ્યાર્થીઓ, સત્સંગીઓ, અન્ય સમાજસેવકો, બુદ્ધિજીવીઓ, શિક્ષણ જગતના સેવાભાવીઓ અને પોતાના શિષ્ય સંતો-પાર્શ્વદોને કથાવાર્તાનું અમૃતપાન કરાવીને સદાય તેમનું જીવન ઘડતર કરવાનો જે કલ્યાણમય પ્રયાસ કર્યો છે તે આ કથાવાર્તામાં પ્રતિબિંબિત થાય છે. ગુરુદેવના આ અમૃતવચનોને પ.પૂ. શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીએ પોતાની નોંધપોથીમાં ટપકાવેલા છે, જેમાંથી કેટલાક અમૃતવચનો આ અંકમાં પ્રકાશિત કરીએ છીએ.

આત્માનો ઉજારન

એક ગામમાં એક ભરવાડ રહે, ઘેટાં બકરાં ચરાવીને ગુજરાન ચલાવે. એક દિવસ જંગલમાં બકરાં ચારતાં ચારતાં એણે એક સિંહનું નાનું બચ્ચું જોયું, તે સંજોગોવશાત્ સિંહણથી છૂટું પડી ગયેલું. ભરવાડે સિંહના બચ્ચાને ઉપાડી લીધું અને ઘેર લાવ્યો અને બકરાંની સાથે ઉછેરવા લાગ્યો. બચ્ચું તદ્દન નાનું હોવાથી બકરાંનું દુધ પીને ઉછેરવા લાગ્યું અને ધીરે ધીરે આસપાસના વાતાવરણથી ટેવાઈ ગયું. બકરાંની સાથે હળી મળી ગયું. ઉછેર અને સંગઠ્ઠેરના પ્રભાવે તેને પોતાની મૂળ જાતિનું ભાન જ ન આવ્યું. જે સિંહ ભૂખે મરી જાય પણ ઘાંસ ન ખાય એજ સિંહનું બચ્ચું બકરાંની સાથે ઘાંસ ખાતાં પણ શીખી ગયું. બકરાંની સાથે રહેવાનું, બકરાં સાથે ખાવાનું, બકરાં સાથે ફરવાનું તેથી બકરાંના બધા જ ગુણ તેમાં આવ્યા એ બચ્ચું ધીરે ધીરે મોટું થયું પણ સિંહનો એક પણ સ્વભાવ એમાં જણાયો નહિં.

એકવાર બધાં બકરાં જંગલમાં ચરતાં હતાં. પેલું સિંહનું બચ્ચું પણ હવે મોટું થયું હતું તે પણ સાથે ચરતું હતું. એવામાં અચાનક શિકારની ગંધથી કેસરી સિંહ આવી ચડ્યો અને ભયંકર ગર્જના કરી બકરાંનાં ટોળા ઉપર તૂટી પડ્યો. બધાં બકરાં બીકથી એકદમ નાટાં. સાથે સાથે પેલું સિંહનું બચ્ચું પણ નાહું.

જંગલનો બેતાજ બાદશાહ કેસરી સિંહ આ જોઈને એકદમ આશ્ચર્યમાં પડી ગયો કે અરે ! મારો જાતભાઈ આ બકરાં ભેળો ક્યાંથી? અને એ પણ કેમ બીકથી નાસે છે? વસ્તુસ્થિતિનું માપ કાઢી વનરાજે દોડીને તેને પકડી પાડ્યો અને પૂછ્યું, એલા! તું સિંહ થઈને આ બકરાં ભેળો ક્યાંથી?" પણ પેલો તો થરથર કાંપે કે હમણાં ‘મને મારી નાખશે.’ સિંહે તેને ધીરજ આપી ‘તું મારાથી ડરે છે શા માટે? તું તો મારા જેવો જ વનરાજ છો, બકરું નથી. બકરાં હોય તે બીએ. વનરાજ તે કદી બીતો હશે?"

આમ ધીરે ધીરે સમજાવી વિશ્વાસમાં લઈને સિંહે કહ્યું “ચાલ, તને ન મનાતું હોય તો લે તને તારું અસલ સ્વરૂપ

ઓળખાવું.” એમ કહીને સિંહે પેલા બિકણ સિંહને બાજુ પરની નદીના નિર્મળ ધરા પાસે લઈ ગયો અને તેમાં તેનું પ્રતિબિંબ બતાવી પોતાની સાથે તુલના કરતાં કહ્યું- ‘જો તો ખરો ! તું પણ મારા જેવો જ કેસરી સિંહ છે. તું નાનપણથી બકરાં ભેગો ઉછર્યો તેથી તું તારા અસલ સ્વરૂપને ભૂલી ગયો છે. આ બકરાંઓ તો તારું ખાજ છે. જેમ મારી ગર્જનાથી એ ભાગે છે તેમ તારી ગર્જનાથી પણ એ ભાગશે. અનુભવ કરી જો.”

પેલા બીકણ સિંહે પણ કંપતે કંઠે ગર્જના કરી તેનાથી આસપાસના પશુઓ ભયથી ભાગવા લાગ્યા, બીકણ સિંહને હિંમત આવી. સાચા સિંહે યુક્તિથી એના મૂળ સ્વભાવ અને શૌર્યને જાગૃત કર્યા. પછી તો એ સિંહ પણ વનરાજ થઈ જંગલમાં કોઈના ડર વિના સ્વતંત્ર વિહાર કરતો બની ગયો.

આપણા જીવાત્માની પરિસ્થિતિ પણ આ બીકણ સિંહ જેવી છે. માયા ભરવાડરૂપે છે. ઈન્દ્રિયો અને અંતઃકરણ અને માયિક દોષો બકરાં જેવાં છે માયા દ્વારા આ બધાની સાથે આત્માનો ઉછેર થયો. તેથી આત્મા પોતાનું વનરાજપણું, વનમાં સ્વતંત્ર નિર્ભય વિહાર અને આનંદનો આહાર ભૂલી ગયો અને વિષય રૂપી ઘાસ ખાવા શીખી ગયો છે. માયાની ટોળકીના બધા દોષ આત્મામાં આવી ગયા છે.

માયાના ગુણોથી પર થઈ બ્રહ્મરૂપ થયેલા ભગવાનના એકાંતિક ભક્તો સાચા સિંહ સમાન છે. જીવાત્માને માયાની સાથે માયાના વિષયોમાં ચરતો જોઈ એ સંતોને કરુણા ઉપજે છે અને જીવાત્માને સાચા આત્મ સ્વરૂપનું ભાન

કરાવે છે તેઓ પોકારી પોકારીને ઉપદેશ આપે છે,

“તત્ત્વમસિ” “તત્ત્વમસિ” તું તે છે, તું તે છે - અત્યારે જેવો પોતાને માને છે તેવો માયાના દોષથી ખરડાયેલો તું નથી. પણ અનંત ગુણ અને શક્તિ સંપન્ન પરમાત્માનો તું અંશ છે, માયાનો અંશ નથી.

સંતોના ઉપદેશથી મુમુક્ષુને સાચા આત્મ સ્વરૂપનું ભાન થાય છે અને ત્યારે મુક્તાનંદ સ્વામી લખે છે કે,

“કેસરી કેરા ગંધથી કરિ કોટી ત્રાસે રે
તેમ આત્માના ઉદ્યોતથી અજ્ઞાન નાસે રે”

એક બાજુ અનેક હાથીઓનું ઝુંડ અને એક બાજુ કેસરી સિંહ એકલો પરંતુ કેસરી સિંહની ગંધ માત્રથી હાથીઓ ત્રાસીને નાસી જાય છે તેમ આત્માના મૂળ સ્વરૂપનો ઉજાસ થતાં માયાના દોષ તો ક્યાંય ભાગી જાય છે. આત્માના એ ઝળહળતા પ્રકાશમાં અજ્ઞાનના અંધારાં ક્યાંય લીન થઈ જાય છે.

“બાકર બચ્યા લાખ, લાખે બિયારા,
સિંહણ બચ્યું એક, એકે હજારા.”

એક બાજુ માયાના અનેક દોષો હોય પણ એ બિયારા બકરાં જેવાં છે. આત્મા કેસરી સિંહ સમાન છે. એ એકે હજારા છે. બકરા જેવાં દોષો તો આત્મજ્ઞાનની ગંધમાત્રથી ભાગી જાય છે. આ બ્રહ્મસત્ર પણ આપણા આત્માના ઉજાસને પાછો મેળવવા માટેનો જ આત્મયજ્ઞ છે. પોતાના અસલ સ્વરૂપને ઓળખવા માટે, આ બ્રહ્મસત્ર છે. આત્મજ્ઞાન મેળવી નીડર અને નિર્ભય બની અંતર દોષોનો નાશ કરી, ભગવાનની ભક્તિ કરી પરમતત્ત્વ પરમાત્માને પામવા એજ માનવજીવનનો હેતુ છે.

મધિયાના સમ

“લ્યો મધ ! લ્યો મધ ! ભાઈ કોઈ તાજુ મધ લ્યો ! સાચું મધ લ્યો!” જુનાગઢની શેરીઓમાં સાદ પાડતો પાડતો એક મધ વેચનારો સાથે મધનું મટકું લઈને મધ વેચતો ફરે છે. મધ વેચતાં વેચતાં તે મધિયાએ જુનાગઢના સુપ્રસિદ્ધ શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિરના યોગાનમાં પ્રવેશ કર્યો.

મંદિરના વિશાળ સભામંડપમાં પ્રસિદ્ધ સંતવર્ય સદ્ગુરુ નારાયણદાસજી સ્વામી બેઠા છે. પાસે વિદ્વાન પુરાણી શ્રી ગોપીનાથદાસજી પણ છે. પૂ. નારાયણદાસજી સ્વામીએ મધિયા પાસેથી મધ વેચાતું લેવાની આજ્ઞા કરતાં કહ્યું કે “પુરાણી ! મધ લઈ લ્યો. જો જો તપાસી ને શુદ્ધ હોય તો જ લેજો”

પુરાણી સ્વામી ચોકમાં ઉભેલા મધિયાને પાસે બોલાવ્યો. મધિયો પાસે આવ્યો. બીજા બે-ચાર સંતો પણ ભેગા થઈ ગયા. પુરાણી સ્વામીનો સ્વભાવ થોડો રમૂજી હતો. તેમણે મધિયાને પૂછ્યું “એલા મધ કેમ આપ્યું?”

“મા બાપ ! પવાલાનું પાશેર ને પાલીનું શેર. બહુ સસ્તું છે.” મધિયો બોલ્યો. પુરાણી સ્વામી કહે “એલા ! સસ્તુ તો ઠીક પણ ખાતરીવાળું શુદ્ધ છે કે કેમ? તે વાત ક્યારે ને?” હા માબાપ એકદમ શુદ્ધ છે. મારે હાથે જ અઠવાડિયા પહેલા ઉતાર્યું છે, લ્યો, હાથમાં લઈને ખાતરી કરી જુઓ આવું સારુ મધ બીજે ક્યાંય નહીં મળે. “મધિયાએ વાણીમાં મધ ઉમેરીને ઉત્તર આપ્યો. પુરાણી સ્વામી હસતાં હસતાં કહે “પણ વેપારી તે કોઈ દિવસ પોતાના માલને મોળો કહેતો હશે. તું ખોટું નથી બોલતો તેની અમને શી ખાતરી?”

“મા ‘રાજ તમે કહો તે ખાતરી આપુ” મધિયો બોલ્યો.

પુરાણી સ્વામી કહે “તારી મેલડી માના સમ ખાઈને વાત કર્ય તો અમને માન્યામાં આવે” મધિયો કહે “મા ‘રાજ એવા બધા આકરા સમ શા માટે ખવડાવો છો! હું બાળ બચ્ચાવાળો માણસ, મારી મેલડી ખીજાય તો મારું નખખોદ નીકળી જાય. માટે એવા આકરા સમ શે ખવાય?”

“પણ તો અમને એમને એમ કેમ ખાતરી થાય” પુરાણી સ્વામીએ કહ્યું. મધિયો કહે “મા ‘રાજ તમારે બહું એવું હોય તો હું બીજા સમ ખાઈને કહું છું કે “જો હું ખોટું બોલતો હોઉં તો મારી મેલડીમા મને આવતે ભવ તમારો જ અવતાર આપે” મધિયાના સમ સાંભળીને તો પુરાણી સ્વામી તથા આસપાસના સંતો ખડખડાટ હસવા લાગ્યા. પુરાણી સ્વામી હસતા હસતાં કહે ‘પણ માળા ! સમ ખાવા પાછળ તો એવો ભાવ જોઈએ કે જો ખોટું હોય તો કંઈક ભુંડુ થાય કે કંઈક દુઃખ આવે. તેં અમારામાં એવું શું દુઃખ જોયું કે અમારા જેવા અવતાર માટે સમ ખાધા?

“મા ‘રાજ તમારા જેવું દુઃખી સંસારમાં બીજુ કોણ હોય? મધિયો બોલ્યો. પુરાણી સ્વામી કહે ‘પણ એલા ! જોતો ખરો તારા કૂબા કરતાં કેટલાં સરસ સોનાના શિખરોવાળા મંદિરના આ મકાનો અમારે રહેવા માટે છે, સમયે ખાવાનું મળે છે, લોકો માને છે, પૂજે છે, પગમાં પડે છે. અમારામાં તને શું દુઃખ દેખાયું?

મધિયો કહે ‘મા ‘રાજ ઈ બધુય સાચું પણ તમે એમાં ન સમજો ! તમારે નહીં કામ; નહીં ધંધો, નહીં છૈયા છોકરા, નહીં ખેતર, નહીં ખોરડું, તમે નહીં માના, નહીં બાપના, નહીં ભાઈના, નહીં બેનના અને વળી વાંઢા, તમને તે વળી સંસારના સુખનો સ્વપ્નમાં પણ

અનુસંધાન ૦૮ મા પાને

માનવ દેહની સાર્થકતા

તપો દિવ્યં પુત્રકા યેન સત્ત્વ

શુદ્ધયેદયસ્માદ બ્રહ્મસૌખ્ય મનન્તમ્ ॥

ભા પૂ/ પૂ/ ૧

મનુષ્ય દેહ દેવોને પણ દુર્લભ છે. માનવભૂમિ કરતાં દેવભૂમિમાં વૈભવ વિલાસ અનંતગણા છે. પરંતુ આત્યંતિક મોક્ષનું સાધન દેવભૂમિમાં નથી. મોક્ષનું સાધન કેવળ મનુષ્યલોકમાં છે. દેવભૂમિ-ભોગભૂમિ છે. માનવભૂમિ કર્મભૂમિ છે.

નવીન કર્મબીજોના વાવેતર માનવભૂમિમાં જ થાય છે અને તે વાવેતરને અનુસારે સારા નરસા ફળની પ્રાપ્તિ જ માનવજીવનની સફળતા છે. માટે જ ભાગવતના માહાત્મ્યમાં પુત્ર ગોકર્ણે પિતા આત્મદેવને આત્મકલ્યાણ માટે પ્રેરણા કરી છે.

ભાગવતના પંચમ સ્કંધમાં ઋષભદેવને હૃદયમાં એમ છે કે આવા દેવ દુર્લભ માનવ દેહને પામીને પણ જો આ મારા પુત્રો તેનો ઉપયોગ વિષયના તુચ્છ સુખ પાછળ કરશે તો તેથી કોઈ મોટી નુકશાની નથી.

સંસારના માબાપોને પુત્ર ઉપર મોહ હોય છે. મોહ એક ઢાંકણ છે મોહરૂપી ઢાંકણ ઢંકાયા બાદ સારાસાર, હિતાહિતનો વિવેક રહેતો નથી. માયાના મોહમાં ફસાયેલા માબાપો પોતાના સંતાનોની સાચા હિતની વાત જાણતા નથી.

દીકરો મોટો થાય, એટલે માબાપો વિચાર કરે છે કે હવે આને પરણાવવો છે, મિલકત આપવી છે. આવી માયિક લાલચો આપી પિતા પોતેજ પોતાના સંતાનોને સામે ચાલીને સંસાર ચક્રમાં ફસાવી, તેના અધઃપતનમાં નિમિત્ત બને છે.

ઋષભ દેવનો ઉપદેશ સાંસારિક પિતાથી ઉલ્ટો છે ઋષભદેવ પિતા છે પણ મોહાંધ પિતા નથી. જ્ઞાનરૂપી આંજણથી તેના નેત્ર ખુલી ગયેલા છે. આત્માના આત્યંતિક હિતને તે સ્પષ્ટ જોઈ શકે છે. આંઝવાના જળ જેવા વિષયોના તુચ્છ સુખો પાછળ મૃગની પેઠે માનવ જીવનને વેડફતા અને સંસારચક્રની દુર્દશામાં ફસાતા પોતાના પુત્રોને ક્યો જ્ઞાની પિતા જોઈ શકે! માટે ઋષભદેવ કહે છે,

નાયં દેહો દેહભાજાં નૃલોકે કષ્ટા

ન કમાનર્હતે વિઙ્મજાંયે ।

(હે પુત્રો ! આ માનવ શરીર કુતરા તથા ભુંડણાને પણ સુલભ એવા અને કષ્ટદાયક વિષયોને ભોગવવા માટે નથી તમે દિવ્ય તપ કરો જેથી અંતઃકરણની શુદ્ધિ થાય છે. અને અંતઃકરણની શુદ્ધિ થવાથી પરમાત્માના અનંત સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે.)

આ માનવ શરીરને સંસારના તુચ્છ વિષય સુખ પાછળ વેડફવું તેથી કોઈ બીજી મોટી દુઃખદાયક નુકસાનીની વાત નથી. સંસારનું સુખ તો કાગડા કુતરા અને ભુંડણાના ખોરાક વિષ્ટા જેવું છે. સંસારના સુખોને શાસ્ત્રકારોએ ‘કાકવિષ્ટા’ જેવા ગણ્યા છે કારણ કે ‘કાકવિષ્ટા’ એ વિષ્ટાની વિષ્ટા છે. ભગવાનના સ્વરૂપમાં અનંત સુખ ભરેલા પડ્યા છે એ અપાર સુખની એક ઝણ ઈંદ્ર બ્રાહ્માદિક દેવતાઓને મળી છે. ભગવાનના સુખ આગળ દેવોના સુખને નરક જેવા ગણ્યા છે. માનવલોકના સુખ તો દેવોને મળેલી ઁઠની પણ ઁઠ છે.

ઉપનિષદમાં લખે છે -

અમૃતસ્ય ઇષ સેતુઃ” (મુન્ડક ૨-૨-૫)

एतस्यैवानन्दस्यान्यानि भूतानि मात्रामुपजीवन्ति (બૃ ૪-૩-૩૨)

ભગવાન તો આનંદમય અમૃતના સાગર છે અને તેની પ્રાપ્તિના સાધન સેતુ સમાન છે. ભૂત પ્રાણીમાત્રના સુખ તો એ સુખની લવકણિકા જેવા છે. માટે પ્રાપ્ત કરવા જેવું સુખ તો પરમાત્માનું છે, વિષયનું નહીં. વિષય સુખ તો કાગડા કુતરાઓને પણ દુર્લભ નથી. તે યોનીઓમાં તો માનવ કરતાં પણ વિષય સુખની પ્રાપ્તિ સરળ છે. કાગડાં કુતરાને પરણવા માટે પૈસા ભેગા કરવા પડતાં નથી. રહેવા માટે મકાન બાંધવા પડતા નથી. અત્યારે ભગવાન નહીં ભજીએ તો ચોરાસી લાખ જાતની યોનીઓમાં વિષય સુખ સ્હેજે મળવાના છે. વિષય સુખ સુલભ છે સાથે સાથે અનેક કષ્ટોથી સભર છે. મુર્ખ માનવ કષ્ટદાયક અને સ્હેજે પ્રાપ્ત થનારી વસ્તુ પાછળ ઉદ્વેગ કરી સમય, સાધન અને શક્તિને વેડફી નાખે છે. વિષયસુખ પાછળ ઘેલો બનનાર મનુષ્ય અને ભુંડણામાં કોઈ અંતર નથી.

મનુષ્ય દેહ ચિંતામણી સમાન છે.

અજ્ઞાની બાળક

ચિંતામણીના મહિમાને જાણતો નથી.

ચિંતામણીને સામાન્ય પથ્થર માની કાગડા કૂતરા ઉડાડવાના કામમાં વાપરે છે. તેજ પ્રમાણે અજ્ઞાની માનવ ચિંતામણી સમાન માનવ શરીરને વિષય સુખ પાછળ ફેંકી દે છે. પરમાત્માએ દેહ ઈન્દ્રિયો અને અંતઃકરણ આત્મકલ્યાણ સાધવા માટે આપ્યા છે વિષય ભોગ માટે નહીં.

એક સુંદર દૃષ્ટાંત છે. એક શેઠ હતા. વેપાર કરે. વેપારમાં એકલે હાથે પહોંચી શકાય નહી તેથી નોકર રાખ્યો. દૈવ જોગે નોકર સુંદર મળ્યો. શેઠ નોકર પાછળ મુગ્ધ બન્યા. નોકરને પુત્રથી પણ અધિક પ્યાર કરવા લાગ્યા. અને ચોવીશે કલાક નોકરની સેવામાં ખડે પગે રહેવા લાગ્યા. નોકરને ખાવાનું આપે, પાણી આપે, નવરાવે, ગાદી તકીએ બેસાડે પુત્ર કરતાં પણ વધુ સાચવે. વેપાર ધંધામાં સહાય માટે નોકર રાખ્યો પણ વેપાર ધંધો એક બાજુ રહ્યો. શેઠ ખુદ નોકરના ગુલામ બની ગયા. છેવટે પરિણામ તે આવ્યું, જે આવવું જોઈતું હતું. શેઠની પેઢીમાં દિવાળુ ફુંકાઈ ગયું.

કદાચ કોઈને આ વાત અશક્ય લાગે અથવા તો શેઠની મુર્ખાઈ ઉપર હસવું આવે પરંતુ વસ્તુતઃ એવું જ બન્યું છે. પરમાત્માએ જીવાત્માને આત્મકલ્યાણરૂપ વ્યાપાર સાધવા માટે દેહ, ઈન્દ્રિયો અને અંતઃકરણરૂપ નોકરો

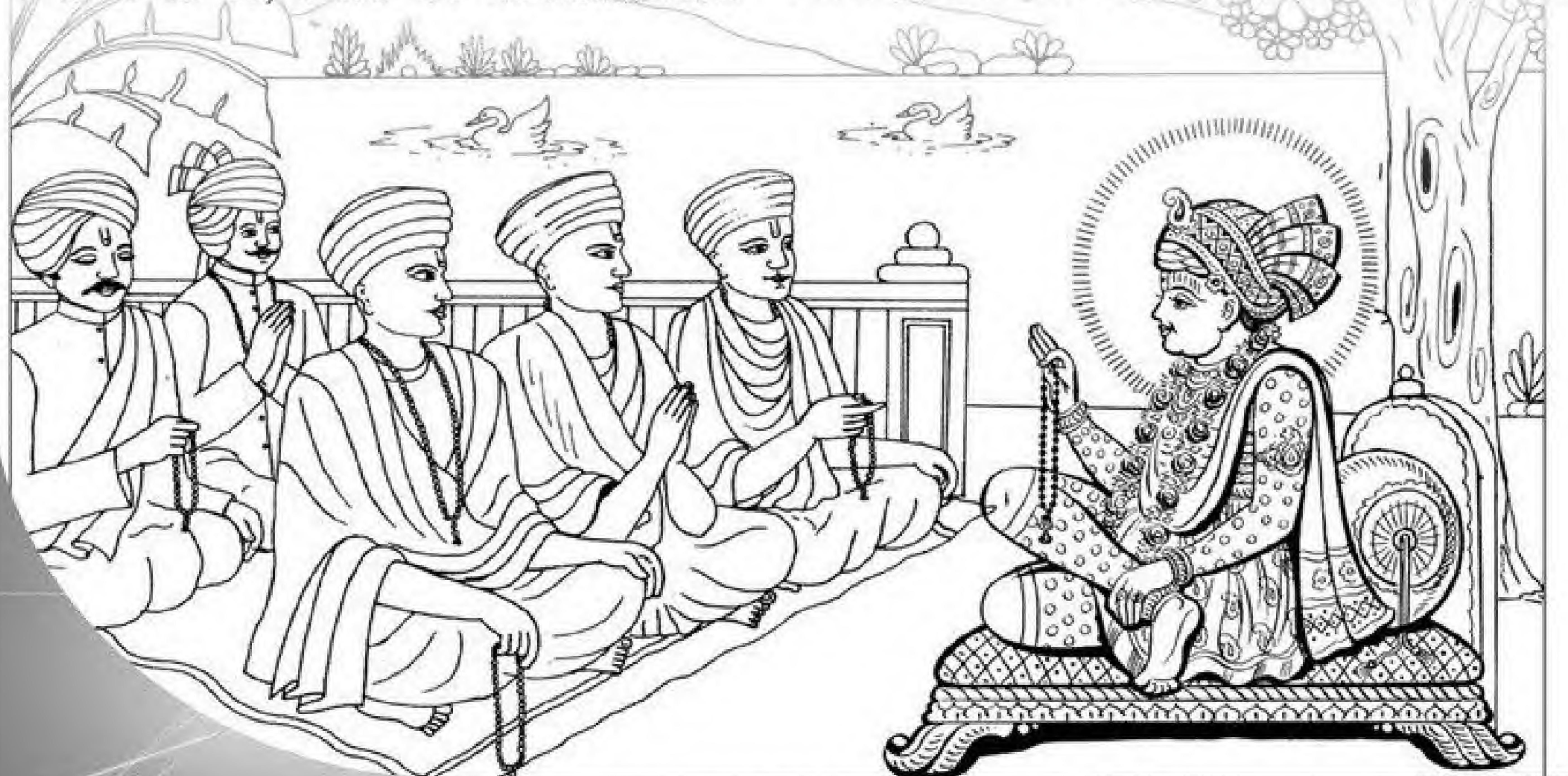
આપ્યા છે, પરંતુ અજ્ઞાની જીવાત્મા ખુદ તે નોકરોનો ગુલામ બની ગયો છે. ચોવીસે કલાક ઈન્દ્રિયો અંતઃકરણને લાડ લડાવવામાંથી નવરો થતો નથી. જે હેતુ માટે તે મળ્યાં છે તે આત્મકલ્યાણરૂપ હેતુ તો ક્યાંય દૂર રહી જાય છે. પરમાત્માએ આપેલા સાધનો મુદત પુરી થતા પરમાત્મા પાછળ લઈ લે છે અને આત્મા ભવાટવીમાં ભટકતો ભિખારી બની જાય છે. માટે વિષય સુખ પાછળ જીવન વેડફવામાં માનવ જીવનની સાર્થકતા નથી.

પિતા ઋષભદેવના ઉપદેશપૂર્ણ વચનોથી પુત્રોના હૃદયમાં વિષયો પ્રત્યે વૈરાગ્યવૃત્તિ ઉત્પન્ન થઈ અને નિશ્ચય કર્યો કે વિષય સુખ પાછળ જીવન વેડફવું નથી. તેઓને જીજ્ઞાસા થઈ કે માયિક ભોગ સુખમાં માનવ જીવનની સફળતા નથી તો સફળતા શેમાં હશે?

ઋષભદેવ આ જીજ્ઞાસાને સંતોષતા હોય તેમ કહે છે, 'તપો દિવ્ય પુત્રકા।' હે પુત્રો ! તમે ઈન્દ્રિયોની વૃત્તિઓને વિષય સુખથી પાછી વાળી દિવ્ય તપમાં જોડો.

તપનો અર્થ કેવળ શરીરને સૂકવી નાખવું એવો નથી પરંતુ દેહ ઈન્દ્રિયો અંતઃકરણ માટે જે વિષય ભોગ નિયત થયા છે તેમાંથી સંકોચ કરવો તેનું નામ તપ છે. ઋષભદેવે કેવળ તપ કરવાનો ઉપદેશ આપ્યો નથી પરંતુ તપની સાથે દિવ્ય શબ્દ જોડ્યો છે. 'દિવ્ય તપ' કરો. દિવ્યનો અર્થ છે- દેવ અર્થાત્ અનંત, અપાર, શીતળ, શાંત પ્રકાશ સ્વરૂપ પરમાત્મા તેના સંબંધવાળું જે હોય તે દિવ્ય.

કેવળ ઈન્દ્રિયો અંતઃકરણના નિગ્રહ રૂપી તપથી કોઈ વિશેષ હેતુ સરતો નથી. આવું તપ તો તામસી તપ છે. ઈન્દ્રિયોની

વૃત્તિઓને વિષયમાંથી પાછી વાળી તેની દરેક ક્રિયામાં ભગવાનનો સંબંધ જોડી દઈ તે વૃત્તિઓને ભગવન્મય બનાવવાનો પ્રયાસ કરવો તે જ સાચું તપ છે. ‘દિવ્ય’ તપ છે. વચનામૃતમાં પણ શ્રીજી મહારાજે આવા તપ માટે કહેલ છે- ભગવાનનો ભક્ત હોય અથવા તો જગત્ના જીવો હોય તે બેમાંથી કોઈપણ પંચવિષય વિના રહી શકતા નથી પરંતુ જગત્ના જીવો જગત્ સંબંધી પંચવિષયને ભોગવે છે જ્યારે ભગવાનના ભક્તના પંચવિષયો ભગવાન સંબંધી હોય છે.

દેહ, ઇન્દ્રિયો, અંતઃકરણ આત્માના નોકર છે. નોકરનું ભરણ પોષણ કરવું તે માલિકની ફરજ છે. દેહ નિર્વાહ પૂરતા ભોજનાદિક વિષય આવશ્યક છે પરંતુ એ ન ભૂલવું જોઈએ કે ભોજન એ દેહને ટકાવી રાખવાનું ઔષધ છે. ભોજન જીવવા માટે છે જીવન ભોજન માટે નથી. વિષયનો ઉપભોગ એવી રીતે થાય કે તે આત્મકલ્યાણમાં સહાયક બને બાધક નહીં.

ઋષભદેવના પુત્રોને જીજ્ઞાસા છે કે આવું તપ કરવાથી ફાયદો શો? ઋષભદેવ સમજાવે છે કે ‘યેન સત્ત્વં શુદ્ધ્યેત્’ ઉપર્યુક્ત દિવ્ય તપ કરવાથી અંતઃકરણની શુદ્ધિ થાય છે. ઇન્દ્રિયોની વૃત્તિઓને ભગવન્મય બનાવી દેવા સિવાય અંતઃકરણની શુદ્ધિનો બીજો કોઈ ઉપાય નથી. ઇન્દ્રિયો દ્વારા ભગવાન સંબંધી વિષયોનું ગ્રહણ કરવાથી આહાર શુદ્ધિ થતાં અંતઃકરણની શુદ્ધિ થાય છે.

અંતઃકરણની શુદ્ધિથી શું લાભ? તો તેના ઉત્તરમાં ઋષભદેવજી કહે છે. યસ્માદ્ બહ્સૌખ્યમનન્તમ્ ॥ દિવ્ય તપથી અંતઃકરણ શુદ્ધ થાય અને અંતઃકરણ શુદ્ધ થતાં તેમાં બ્રહ્મભાવ દ્રઢ થાય છે.

પરમાત્માના અનંતસુખની પ્રાપ્તિ થાય છે. જે સુખમાં માયિક સુખની પેઠે દુઃખનો ગંધ પણ નથી. માયિક સુખ સિમિત અને નાશવંત છે. પરમાત્માનું સુખ અનંત અને શાશ્વત છે.

વેપારી વેપારમાં મૂડી રોકાણ કરે છે. મૂડી રોકાણનો ઉદ્દેશ સારા પ્રમાણમાં નફો મેળવવાનો છે. કોઈ વેપારી એવો વેપાર ન કરે કે જેમાં ગાંઠનું ગોપીચંદન પણ જાય. ઈશ્વરદત્ત સાધનોનું રોકાણ વિષય સુખ પાછળ કરવાથી આવી જ પરિસ્થિતિ થાય છે. પરમાત્મા પાછળ તેના રોકાણમાં સારા નફાની ગેરંટી છે. અનંત અને શાશ્વત પરમાત્માના સુખને મેલી દુઃખદાયક સિમિત નાશવંત વિષય સુખ પાછળ પોતાની મૂડી વેડફી નાખનાર માનવથી બીજો મૂર્ખ વેપારી કોણ હોઈ શકે !!

નિષ્કામ કર્મયોગને

થોડીવાર બાજુએ રાખી એક વેપારીની દ્રષ્ટિએ વિચારીએ તો પરમાત્માના અનંત સુખને પ્રાપ્ત કરવું હોય તો વૃત્તિઓને વિષયમાંથી પાછા વાળવા રૂપ મૂલ્ય ચૂકવવું જ પડે છે. અને આ સોદો કાંઈ મોંઘો નથી ઉઠાનો આટલો સસ્તો સોદો બીજો ક્યો હોઈ શકે!! અને આ સોદામાં જ માનવદેહના મૂડી રોકાણની સફળતા છે.

આ બ્રહ્મસત્રનો હેતુ પણ એક જ છે જીવના હૃદયમાં દ્રઢ થયેલ જગદ્ભાવને જે તે પ્રકારે દૂર કરી ભગવદ્ભાવને દ્રઢ કરવો.

૦૫ મા પાનાનું અનુસંધાન

ક્યાંથી ખ્યાલ આવે!! બાપા! તમારા જેવા બાવા જેવું દુઃખીયું જગતમાં બીજું કોણ હોય?

પુરાણી સ્વામી રમૂજ કરતાં કરતાં પાસે ઉભેલા સંતોને કહે સંતો! જોયુંને, વાઘરીની જાત, કુબામાં રહેનારી રોટલાના ટુકડા માગનારી અને આભને અજવાળે ખાનારી છતાં સંસારમાં કેટલું સુખ માને છે અને આપણને દુઃખી ગણે છે.

સંસારના કાદવમાં ખૂંતેલા જીવો આ મધ વેચનાર જેવા જ છે સંસારના અનેક કષ્ટો ભોગવે પણ વૈરાગ્ય થતો નથી. એક કવિએ જીવનો મોહ અને સંસારની સંપત્તિનું સુંદર ચિત્ર રજૂ કરતાં કહ્યું છે કે-

जीर्ण शीर्ण कुटीरं वृकपृथुककलव्यापृतं धान्यशून्यम्

काळी काणी कुरुपा कटुवचनपरा गेहिनी स्नेहहीना ।

कंथावस्त्रं कदन्नं क्षितितलशयनं हण्डिका खण्डितैका

तिष्ठत्येषाविभूतिस्तदपि न गृहिणो गेहमोहं त्यजन्ति ॥

એક સંસારીને જૂનું ભાંગ્યુતૂટ્યું, અનાજથી હીન, વરુઓના અવાજથી વ્યાપ્ત એવું ઘર છે. કાણી, કાળી, કુરૂપી, કટુવચન બોલનારી, પ્રેમહીન પત્ની તેમજ કોથળાનું વસ્ત્ર, ખરાબ અન્ન, ભૂમિશયન, તૂટેલ હાંડી આવું ઐશ્વર્ય ઘરમાં છે! છતાં સંસારીઓ એ ઘરનો મોહ છોડતા નથી.

SGVP International School - Annual Result

Std. 10th (Science)

1

PATEL YASH S. - 88.57%

2

BHANAADIYA JATAN S. - 84%

3

BULANI ABHISHEK S. - 80.43%

Std. 12th (Science)

1

SHARMA ANKIT S. - 91%

2

KEVADIA HIREN P. - 88%

3

PATEL ADIT K. - 87.33%

Std. 12th (Commerce)

1

PRAJAPATI CHINMAY H. - 83.4%

2

RAVAL SHIVANG M. - 82.4%

3

MORI KUNAL V. - 80.2%

Bright Stars

PARSANA RAKSHIT (STD-10, GUJ-90%)

SONANI KISHAN (STD-12-Sci, EED-92%)

BHIMANI ANAND (STD-12-Com., Acc-90%)

1

Kankriya Harshil
94%

2

Dudhat Ishan
93%

2

Nanavati Keval
93%

3

Patel Aum
92%

1st Std.

1

Patel Harshal
95%

2

Parmar Manthan
91%

3

Bhandari Sanyam
89%

3

Thakar Rudrakumar
89%

3rd Std.

1

Jha Vidhu
95%

2

Patel Roop
93%

3

Patel Daven
89%

5th Std.

1

Patel Saumya
96%

2

Patel Haard
95%

2nd Std.

3

Shah Divy
94%

3

Jotwani Aditya
94%

3

Patel Rahil
94%

1

Palriwala Shubham
94%

2

Patel Mahir
90%

3

Patel Samarth
87%

3

Palel Soham
87%

4th Std.6th Std.

1

Patel Yash
91%

1

Shah Alap
91%

2

Kesra Poojan
89%

2

Thakar Utsav
89%

3

Acharya Raghav
87%

3

Maniyar Jay
87%

1

Desai Dhruv
97%

1

Thakkar Pransav
95%

1

Thakkar Kishan
95%

8th Std.

2

Patel Neevkumar
92%

3

Patel Jeet
91%

7th Std.

2

Shah Zankar
93%

2

Vakharia Bhavya
93%

3

Karmani Kushal
91%

1

Patel Paavan
85%

1

PATEL HARSHIT
84.8%

2

Rabadia Mithil
82%

3

Thakkar Shrinil
81.3%

9th Std.

2

CHAVAN MAYAN
79.5%

3

SOJITRA NALIN
79%

11th Sci.

1

SHAH AKASH
86.6%

PATEL KUNDIL
STD-9 (CIE RANKER)

2

ADESARA NISHANT
84.6%

3

THAKKAR PARTHIV
84.1%

11th Com.

BAGHEL RAHULSINGH
STD-7 (CIE RANKER)

CIE

3

PATEL GUNJ
STD-7 (CIE RANKER)

‘दर्शनम्’ संस्कृतमहाविद्यालयः - वार्षिकपरिणामः

1

Joshi Sachin
77%

2

Thakar Chirag
75.5%

Std.-10

3

Nilkanth Bhagat
75.2%

1

Bhatt Dhaval
75.7%

2

Dave Abhishek
74.7%

Std.-12

3

Jani Nilesh
74%

1

Trivedi Bhagirath
74.8%

T.Y.B.A.

1

Raval Ankit
74.8%

1

Pandya Yogesh

2

Teraiya Vishal
71.8%

3

Chobisa Prakash
70.8%

3

Sadhu Viveksagar
70.8%

2

Niranjana Swami

M.A.-2

3

Nilkanth Swami

1

Shrimali Ashok

2

Mevada Suresh

M.Phil.

3

Atri Dushyant

मेमनगर गुरुकुल
वार्षिक परिणाम

धोरण-१२

1

Padashala Prakash

2

Savaliya Shashikant

3

Rethaliya Ravi

વીજળીના ચમકારે...

માયામાંથી જન્મેલા જીવો માયાના દોષથી ખરડાયેલા છે. કાદવમાં ચાલે અને પગ કાદવવાળા ન થાય તેવું ન બને. સમગ્ર માણસ કાદવ ધોવાનો પ્રયાસ કરે છે. અનાદિકાળથી રૂઢ થયેલા સ્વભાવો માયાનો કાદવ છે. મુમુક્ષુ કાદવ ધોવા માટે યત્ન કરે છે. બીજાને તો કાદવ એટલો બધો સદી ગયો છે કે તેમાં જ તેને આનંદ છે. જેમ વિષ્ટાના કીડાઓને વિષ્ટામાં આનંદ છે તેમ જગતના જીવો માયાના કાદવમાં જ મસ્ત છે.

જગત લગભગ માંદુ છે. તે ચાલી જ શકતું નથી. પણ ક્યાં ? સ્વભાવ છોડી ભગવાન ભજવાના માર્ગે જગતના વિષય સુખના માર્ગે કોઈ માંદુ નથી. બધા દોડા દોડ કરે છે. ખેડૂત લ્યો કે વેપારી લ્યો, અમલદારો લ્યો કે અફસરો લ્યો, રાજ્યના મોટા મોટા નેતાઓને લ્યો કે પોતાની જાતને બુદ્ધિવાદી તરીકે બિરદાવતા બુદ્ધિજીવીઓને લ્યો, વકીલોને લ્યો કે ડોક્ટરોને લ્યો. બધા જ માયાના આનંદમાં મસ્ત છે. બધા જ પોત પોતાના સ્વભાવમાં રમે છે. કેટલાક દૈવી જીવો સ્વભાવો છોડી ભગવાનને રસ્તે ચાલવાનો પ્રયત્ન કરે છે પણ પાછા માંદા થઈ જાય છે. કારણ કે ભગવાનને રસ્તે ચાલ્યા પછી પણ જ્યારે સ્વભાવો અવરોધ કરે છે ત્યારે પોતાના હૃદયમાં એવું અભિમાન જાગે છે કે “હું બરાબર ભગત છું” ત્યારે એ રોકાઈ જાય છે. અભિમાનથી આગળ વધી શકતું નથી.

સ્વભાવો ટાળવા એ મુમુક્ષુનું પ્રથમ કર્તવ્ય છે. ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ ગીતામાં કહે છે કે સ્વભાવો આગળ નિગ્રહનું જોર ચાલતું નથી. વચનામૃતમાં મહારાજે સ્વભાવ ટાળવાનાં ઉપાયો બતાવ્યા છે. પુરુષાર્થની સાથે સાથે સાચા સત્પુરુષોના સમાગમથી તથા ભગવાનની કૃપાથી સ્વભાવો સહેજે ટળે છે.

સંતો આપવા માટે જ બેઠા છે. પણ આપી કોણ શકે ? જેની થેલી ભરેલી હોય તે. ખાલી થેલી વાળો દાન કઈ રીતે કરી શકે ? સાચા એકાંતિક સંતોની થેલી નવધાભક્તિ અને ભગવત્કૃપાના સાધનોથી ભરપૂર હોય છે.

મુમુક્ષુનું કર્તવ્ય એ છે કે એવા સંતોના યોગમાં રહી સ્વભાવો ટાળવાનો અને ભગવત્પ્રાપ્તિનો પ્રયાસ કરવો અને પોતાના ક્ષણભંગુર માનવ જીવનને સાર્થક કરી લેવું.

જગ આ જળનો પ્રવાહ છે

વહિ જાતો અતિશે અથાહ છે

સામેની દિવાલ ઉપરનું ઘડિયાળ ચાલે છે. ઘડિયાળનાં કાંટાઓ ‘કટ કટ કટ’ આપણી આયુષ્યને ‘કટ’ કરવા માટે જ ફરે છે. જોતાં જોતાં આ જીવન ચાલ્યું જાય છે. ક્ષણો વીતે છે. કલાકો જાય છે, દિવસો પસાર થાય છે, મહિનાઓ પૂરાં થાય છે અને વર્ષ બદલાય છે. સમયનો પ્રવાહ અબાધગતિથી કોઈની પણ રાહ જોયા વિના સતત વહ્યો જાય છે. સાથે સાથે માનવજીવનનું આયુષ્ય ઓછું થતું જાય છે.

જેમ વહેતા જળના પ્રવાહમાંથી જળનો ઉપયોગ આપણે કરી લઈએ તેટલું આપણું. તેમ વહેતા જીવનના વહેણમાંથી જે આત્મકલ્યાણને સાધી લે તે જ કુશળ મુમુક્ષુ.

જેમ સમય અને જળનો પ્રવાહ કોઈની રાહ જોયા વિના વહેતો રહે છે તેજ પ્રમાણે મુમુક્ષુએ પણ અબાધ ગતિએ ભગવાનને માર્ગે પ્રગતી કરતી રહેવી જોઈએ.

સુણો મોતી ! મોતી વીજળી,

ઝબકારે વીણી લહો.

વિજળી ક્ષણિક છે. માનવ જીવન વિજળીના ઝબકારા જેવું ક્ષણભંગુર છે. વિજળીના ઝબકારે મોતી વીણવા ઈચ્છનારે કેટલી પૂર્વ તૈયારી અને સાવધાની રાખવી પડે છે !! માનવ જીવનનો ઝબકારો તો વીજળી કરતાં પણ ચંચળ છે. તેમાં આત્મ કલ્યાણ રૂપ મોતી વીણવા ઈચ્છનાર મુમુક્ષુએ કેટલી પૂર્વ તૈયારી અને સાવધાની રાખવી જોઈએ!

કદાચ વીજળીના એક ઝબકારે મોતી ન વીણી શકાયું તો હમણાં થોડીવારમાં બીજો ઝબકારો થશે એવી આશા છે. પરંતુ માનવજીવનના આ ઝબકારામાં આત્મકલ્યાણ ન સધાયુ તો !! તો બીજો ઝબકારો ઘડીકમાં થવાની આશા જ નથી. આ ઝબકારો તો ઘણો જ દુર્લભ છે. શાસ્ત્રીય મર્યાદા પ્રમાણે સાડા ત્રણ કરોડ પ્રાકૃત પ્રલય બાદ માનવ દેહ મળે છે. (જુઓ ખગોળ ભૂગોળનું વચનામૃત)

માટે મુમુક્ષુએ વીજળીને ઝબકારે મોતી વીણનાર કરતાં પણ વિશેષ સાવધ રહેવું જોઈએ.

મૂળ વતનમાં મિલકત ખડકો

કેટલાંક મનુષ્યો પૈસા કમાવા પરદેશ જાય છે. અંગ્રેજો ભારતમાં કમાવા માટે આવેલા. અંગ્રેજ પ્રજા બુદ્ધિશાળી પ્રજા ગણાય છે. તેઓએ વેપારને બહાને સંપૂર્ણ ભારતનું રાજ્ય કબજે કર્યું. દુનિયાના મોટા ભાગના દેશોમાં તેમની હાંક વાગતી થઈ. પરંતુ તેમની નીતિ કેટલી દીર્ઘદર્શિતા પૂર્ણ હતી. તેઓ ઈંગ્લેન્ડ છોડી બીજા દેશોમાં જાય પણ કમાઈને ધન ઈંગ્લેન્ડ ભેગું કરે. ભારત ઉપર તેઓએ ત્રણસો વર્ષ સુધી રાજ્ય કર્યું. ભારતનું મોટા ભાગનું ધન ઈંગ્લેન્ડ ભેગું કર્યું પરંતુ તેઓએ ભારતમાં પોતાના મકાનો બાંધ્યા નથી. તેઓને ખ્યાલ હતો કે આ મુલક આપણો નથી. આ દેશ છોડીને ભાગવું પડે તો ભાગતી વખતે બંગલા સાથે કેમ લઈ જવા ? આપણા ભારતીયોની વાત એથી જુદી છે ભારતીય પ્રજાને તો વિદેશમાં થોડા પૈસા મળે તો ત્યાંજ પોતાના માલીકીના મકાનો બાંધે અને ત્યાંજ સ્થાયી રહેવાનો પ્રયાસ કરે છે. પરિણામે યુગાન્ડામાં થયું તેમ ભાગવાનો વારો આવે ત્યારે મોટા મકાનોમાં ખડકાયેલી મિલકત ત્યાંને ત્યાં રહી જાય કાંઈ સાથે ન લઈ શકાય.

જેમ અંગ્રેજોને ભારતમાંથી ભાગવું પડ્યું અને ભારતીઓને આફ્રિકામાંથી ભાગવું પડ્યું તેમજ આપણે ચોક્કસ અને ઓચિંતા આ લોકમાંથી ઉઠાળા ભરવા પડશે. આપણું મૂળ વતન આ લોક નથી. આપણે વિદેશી છીએ. આપણે કમાવા માટે આ લોકમાં આવ્યા છીએ સ્થાયી રહેવા માટે નહીં. આપણું સાચું ઘર પ્રભુના ચરણ છે. અંગ્રેજોની પેઠે આપણી સાચી મિલકત તો આપણા મૂળ વતનમાં ખડકવી. જેથી ઉઠાળા ભરવા પડે ત્યારે વાંધો ન આવે પરંતુ અજ્ઞાની જીવો તો ભારતીયોની પેઠે વિષય સુખના બંગલા ઉભા કરી આલોકમાં જ સ્થાયી થવાનો પ્રયાસ કરે છે. વૈભવ-વિલાસ સગાં-સંબંધી વગેરેમાં જ રચ્યા પચ્યા રહે છે.

અંતે જીવું ઉઠી એકલા રે સંગે
આવે ન કોય.

એકવાર આ જગતમાંથી જરૂર હાથ ધસતાં જવું પડશે. ત્યારે આલોકના કોઈ પદાર્થ કે સગાં સંબંધી સાથે નહીં આવે. શાસ્ત્રકારો પોકારી પોકારીને કહે છે કે

ધનાનિ ભૂમૌ પશવશ્ચ ગોષ્ઠે માર્યા ગૃહદ્વારી જનાઃ સ્મશાને ।
દેહશ્ચિત્તાયાં પરલોક માર્ગે કર્માનુગો ગચ્છતિ જીવ એકઃ ॥

જ્યારે આ જીવની અંતિમ યાત્રા શરૂ થશે ત્યારે આખી જીંદગી કાળાં ધોળાં કરીને પરસેવો પાડીને ભેગું કરેલું દ્રવ્ય જ્યાં દાટ્યું હશે ત્યાં પૃથ્વીમાં, તિજોરીમાં કે બેંકોમાં જ પડ્યું રહેશે. ખેતીવાડી, ઢોર-ઢાંખર, ઉત્તમ જાતના ફર્નીચરોથી સજાવેલા બંગલાઓ વગેરે તથા અન્ય ધન સંપત્તિ ઘરમાંજ પડી રહેશે. જેને ઈશારે આખી જીંદગી નાચ્યા તે ઘરની ઘરવાળી અંતિમ યાત્રામાં ઘરના ઉંબરા સુધી જ વળાવા આવશે. દેહના સગાંસંબંધી શ્મશાન સુધી જ સાથે રહેશે. જેના પોષણ માટે કેટલાં કેટલાં પ્રયાસો અને પાપો કર્યા છે તથા અમૂલ્ય જીવનનો મોટો ભાગ જેની ગુલામીમાં વીતાવ્યો છે તેવું પોતાનું શરીર પણ અંતિમ યાત્રામાં સાથે આવવાનું નથી. તે ચિતામાં બળીને ભસ્મ થઈ જશે. અને જેમ યુગાન્ડામાંથી ભારતીઓને હાંકી કાઢ્યા તેમ આલોકમાંથી સર્વસ્વ છોડીને એકલા આત્માને આ યાત્રાને પંથે આગળ વધવાનું છે. પરંતુ જો પહેલેથી જ મૂળ વતનમાં શુભકર્મોની મિલકત ભેગી કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હશે તો વાંધો નહીં આવે. નહીંતર રસ્તાના રઝળતા ભિખારીની પેઠે સંસાર ચક્રમાં ભટકવું પડશે.

કર્તવ્યો નૈવ સંગ્રહઃ

માનવ જન્મનો ઉપયોગ જગત ભૂલવા માટે અને ભગવાન વરવા માટે છે. પૈસો ટકો એ માનવ દેહની કમાણી નથી. પૈસા તો દેહ નિર્વાહનું અને ગૃહસ્થાશ્રમ ચલાવવાનું સાધન છે. સામાન્ય લોક વ્યવહાર ચાલે એટલા પૂરતો પૈસા પાછળ પ્રયાસ કરવો પણ એથી વધુ પ્રયાસ ન કરવો. આવશ્યકતાથી વધુ સંગ્રહ ન કરવો અને જે ધન પ્રાપ્ત થાય તેમાંથી દશાંશ વિશાંશ

ભાગ દ્રવ્ય શુદ્ધિ માટે કાઢવાની શાસ્ત્ર આજ્ઞા છે. અને એ રીતે ધર્મસ્થાનોમાં જે દ્રવ્ય-ભેટ આવે તેનો પણ કેવી રીતે શી શી સદ્ પ્રવૃત્તિમાં સદુપયોગ કરવો તે વિષેની વિશિષ્ટ આજ્ઞા ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે શિક્ષાપત્રીમાં આપી છે, તે ખાસ ધ્યાનમાં લેવા જેવી છે.

ભગવાન સ્વામિનારાયણ તો થોડું દ્રવ્ય ભેગું થાય કે તુરત જ જનકલ્યાણના કાર્યો-યજ્ઞો ઉત્સવો સદાવ્રતો કરવા તથા વાવ તળાવો ગળાવવા વગેરેમાં વાપરી નાખતાં.

સંતોષ: પરમમ્ સુખમ્

સમજુ મુમુક્ષુઓએ સંસારમાં સંતોષની વૃત્તિ કેળવવી. આ બ્રહ્મસત્રની સભામાં એવા દૈવી અને સંતોષી જીવો બેઠાં છે, જેની જીવન રીતિ સાંભળી આપણને આશ્ચર્ય થશે. પોતે ગામડામાં રહે છે. અભણ છે, ઘરમાં બાપ અને યુવાન દીકરો એમ બે જ જીવ છે. બન્નેએ નિર્ણય કર્યો છે કે આપણા ઘરમાં ત્રીજો જીવ ન જોઈએ. યુવાન પુત્રે ન પરણવાનો નિશ્ચય કર્યો છે. પોતે પિતાની સેવા કરે છે ઘેર ચાલીસ વીધા જમીન છે. પણ બળદ રાખતા નથી. ગાય રાખતા નથી. પ્રાચીન ઋષિઓની પેઠે જીવન જીવે છે.

કોદાળીથી ખેતર ખોદી દાણાં છાંટી વાવે છે. જે થોડો ઘણો જુવાર બાજરો થાય તેથી બે જીવનો જીવન નિર્વાહ આનંદ પૂર્વક ચાલે છે. “જીવનનું મુખ્ય કાર્ય તો ભગવાન ભજવાનું છે. પાશેરના પેટ ખાતર વધારે પડતી પળોજણ અને પાપ કોણ કરે !” આ તેમના જીવનની ટુંકી અને સીધી સાદી છતાં મહાન ફિલોસોફી છે. આજે જગતમાં ત્રીજો જીવ ન જોઈએ તેવા સદ્વિચારના જીવો કેટલાં !! બૈરા છોકરા અને સંપત્તિ માટે તો માથા કપાય છે. જ્યારે આ મુમુક્ષુઓનું જીવન એથી તદ્દન વિપરીત છે. ભગવાનના માર્ગમાં વિદ્વાન, અવિદ્વાન, ગરીબ, તવંગર, બાળક વૃદ્ધનો કાંઈ મેળ નથી. સંસારના સુખમાંથી ઉદાસ થઈને પંચવિધયના રાગ ઓછા થશે ત્યારે જ ભગવાન રાજી થશે.

નાશવંત આ દેહ વડે તો,

અવિનાશી ફળ લેવુંજી.

કેવળ પૈસા કમાવા અને પેટ ભરવા એ તો કાગડા કૂતરા અને ભૂંડણા પણ ભરે છે. માનવ જીવનનું મુખ્ય કર્તવ્ય તો આત્મકલ્યાણ સાધવાનું છે. સોનાની દુકાને ત્રણ ઘરાક એકી સાથે આવે. એક માણસ એક તોલા ચાંદીની વીંટીનું કામ લઈને, બીજો પાંચ તોલા ચાંદીનું કામ લઈને અને ત્રીજો ત્રીસ તોલા સોનાનું કામ લઈને, તો સોની ક્યા ઘરાકને વધુ મહત્ત્વ આપે ? સ્વાભાવિક રીતે જ તે ત્રીસ તોલા સોનાવાળાને વધુ મહત્ત્વ આપે. કારણ કે તેમાં વધુ લાભની આશા છે. તે જ પ્રમાણે આત્મા અને પરમાત્માની પ્રાપ્તિરૂપ કાર્ય આગળ જગતના સર્વે કાર્ય અને સુખ એક તોલા ચાંદી જેવા છે. એક તોલા ચાંદી પાછળ સમય બગાડી ત્રીસ તોલાનો સોદો ગુમાવી ન બેસવો.

ગુણાતીતાનંદ સ્વામી કહે છે કે “કરોડ કામ બગાડીને એક મોક્ષ સુધારી લેવો કદાચ કરોડ કામ સુધર્યા પણ એક મોક્ષ બગડ્યો તો શું થયું ?”

સાચા સંતોના યોગમાં રહી લૌકિક સુખને તુચ્છ જાણી, સ્વભાવોને ઓળખીને ટાળવાનો પ્રયાસ કરી, ભગવાનની ભક્તિ કરી ભગવાનને પ્રસન્ન કરી લેવા એ જ આ નાશવંત દેહ વડે અવિનાશી ફળની પ્રાપ્તિ છે.

ઈઝરાયલની ધર્મયાત્રા

ગુજરાતી પ્રવાસ સાહિત્યને આગવી ઢળે સમૃદ્ધ કરતું અનેરું પુસ્તક

સદ્ગુરુ શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીએ ઈઝરાયલની મુલાકાતને ઈઝરાયલની ધર્મયાત્રા નામે પુસ્તકમાં રસપ્રદ અને પ્રવાહી શૈલીમાં આલેખી છે. બે ખંડમાં વિભાજિત આ પુસ્તકમાં પ્રથમખંડ માહિતી, વર્ણન તથા વિશ્લેષણથી ભરપૂર છે. જેમાં ૧૦૨ પ્રકરણ સમાવિષ્ટ કરાયા છે. અને બીજો ખંડ માત્ર ત્રણ પ્રકરણનો છે. તેમાં જે વિષય વસ્તુ આલેખી છે તે તમામ પર એક એક અલગ પુસ્તક આકારી શકાય તેવી સામગ્રી સ્વામીજીએ પીરસી છે. કુલ ૧૦૫ લઘુ પ્રકરણો અને ૨૬૬ પાનાના આ અનેરી ભાત પાડતા પ્રવાસ વર્ણનનું પ્રકાશન કરવાનું શ્રેય ઈમેજ પબ્લીકેશનના ફાળે જાય છે. પુસ્તકના છેલ્લા ટાઈટલ પર ઈઝરાયલના રાષ્ટ્રપતિ શ્રી શિમોન પિયર્સ સાથે પૂ. માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીની તસ્વીર પ્રસિદ્ધ થઈ છે અને તેની નીચે પ્રખર ગુજરાતી સાહિત્યવિદ્ શ્રી સુરેશ દલાલે પુસ્તક વિશે જે ટૂંકી અભિવાદન નોંધ લખી છે તેમાંજ સમગ્ર પુસ્તકના હાર્દનો અને સ્વામીના પ્રયત્નનો

પડઘો અનુભવાય છે. શ્રી સુરેશ દલાલે નોંધ્યું છે “શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીએ આ પુસ્તકમાં ડગલે ને પગલે એટલે કે શબ્દે શબ્દે પવિત્ર ધામના દર્શન કરાવ્યા છે. એટલું જ નહીં અનેક વ્યક્તિ અને વિભૂતિઓ સાથેનો ધર્માલાપ પણ આપણને આપ્યો છે.

તેઓ કોઈપણ છોછ કે સંકોચ વિના મોકળા મને હૃદય ખોલીને વિચાર પૂર્વક વાતો કરી શકે છે. અને બીજાની વાતો સાંભળીને સ્વીકારી શકે છે. આ પુસ્તક નિમિત્તે એક મોકળા મનના માણસને નિરાંતના જીવે મળી શકીએ છીએ અને એમની અનુભવ ગઠરિયા પામી શકીએ છીએ.

સુરેશ દલાલે ઉપરોક્ત પુસ્તક વિશે આલેખેલી નોંધમાં એક વાત પણ હૃદય સ્પર્ષી છે, તેઓ નોંધે છે કે શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીએ પુસ્તકમાં શબ્દસ્થ કરેલી ચેતના થીજી ગયેલા બરફ જેવી નથી, પણ વહેતા જળ જેવી છે. ઈઝરાયલમાં તેમણે અનુભવેલ કુટુંબ જીવન પધ્ધતિની અનુભૂતિ આપમેળે વ્યક્ત થાય છે. યહુદીઓની કુટુંબભાવનાના સાક્ષી બનેલા સ્વામીજી ત્યાંની સંયુક્ત કુટુંબ પ્રથાની પ્રશંસા કરતા પોતાની કલમને રોકી શકતા નથી. દુનિયાના ફક્ત બે દેશ એવા છે જ્યાં કુટુંબજીવન પધ્ધતિ અને બચત આધારિત કુટુંબ નિર્વાહ પ્રથા બચી છે. એ બે દેશ એટલે એક બીજાના સ્વરૂપ રૂપ ભારત અને ઈઝરાયલ. ધર્મવીરોના દેશમાં આ શીર્ષકથી સ્વામીજીની કલમે શબ્દસ્થ થયેલા પ્રથમ પ્રકરણમાં જે ઈઝરાયલ એટલે “ ધર્મનો લડવૈયો “ એવો અર્થ કરી ધર્મયાત્રી સ્વામીજીએ આ પુસ્તકના પ્રથમ સોપાનથી વાચકોને એવા જકડી લીધા છે કે એક બેઠકે જ તેની વાચન યાત્રા પૂર્ણ કરીને જ ભાવકને જંપવાનું મન થાય.

ઈઝરાયલ એટલે દૂધ અને મધનો દેશ. આ એક વાક્યનું સ્પષ્ટીકરણ સ્વામીજીએ દૂધની શક્તિવર્ધકતા અને મધની મધુરતા એવા આલેખન સાથે કરી પ્રવાસ વર્ણનોમાં એક જુદી જ ભાત પાડી છે. શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીનો ઈઝરાયલની મુલાકાતનો મૂળ હેતુ તો ઈઝરાયલમાં યોજાયેલી ધર્મ પરિષદમાં હાજરી આપવાનો હતો. પરંતુ તેની ફલશ્રુતિ રૂપે ગુજરાતી પ્રવાસ સાહિત્યને આ એક નોખી ઢબનું અનેરી છાપ પાડતું પુસ્તક પ્રાપ્ત થયું. ગુજરાતી સાહિત્યના લઘુ કથા પ્રકારના આલેખન પ્રમાણે સરેરાશ એકથી દોઢ પાનામાં વર્ણવાયેલા દરેક પ્રકરણો પ્રવાસ યાત્રાથી માહિતી સભર તો છે જ. પણ તેની એક રસપ્રદ ખૂબી એ છે કે આજે પણ આ પુસ્તકનું વાંચન કરતા ભાવકને સ્વામીજી પોતાની આંગળિયે પકડી ઈઝરાયલના પટ પર ફેરવતા હોય તેવો ભાસ થાય છે.

પ્રવાસ સાહિત્ય છે એટલે કે એ વિષયને કેન્દ્રમાં રાખી પુસ્તક લખાતું હોય તે તો સ્વાભાવિક છે. પરંતુ પુસ્તકના પ્રથમખંડમાં તમામ ૧૦૨ પ્રકરણોમાં વાચકને ઇતિહાસ, કલા, સંસ્કૃતિ, ધર્મની રીતભાત, નીતિ, લોક પરિશ્રમની ગાથા અને રાજનૈતિક ગતિવિધિ તથા ઢાંચા સહિત બીજી અનેક બાબતોનું જ્ઞાન વિજ્ઞાન મળી રહે છે. પૂ. સ્વામીજીએ પુસ્તકના બીજા ખંડમાં ૧. કૃષિ યાત્રાની માનસ ભૂમિકા ૨. વિચારધારામાં પાયાનો તફાવત અને ૩. ઉપસંહાર આલેખી પુસ્તકનું સમાપન કર્યું છે. પરંતુ અગાઉ જણાવ્યા પ્રમાણે બીજા ખંડમાં પ્રથમ અને બીજા પ્રકરણમાં પૂ. સ્વામીજીએ એવી સામગ્રી પીરસી છે

કે તે બે વિષયો પર અલગ અલગ પુસ્તકોનું સર્જન થઈ શકે.

પૂર્વાશ્રમમાં ખેડૂત પરિવારના સંતાન માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી કૃષિની અને તેમાં પણ હરિયાળી ખેતીની વાત આવે એટલે એમનો જીવ જાલ્યો રહે નહીં એ નિઃશંક વાત છે. ઈઝરાયલમાં પણ પૂ.સ્વામીજીએ સ્થાનિક કાઠિયાવાડી હરિભક્તો સાથે ઈઝરાયલની ખેતી, સિંચાઈ અને ગૌપાલન વિશે વિસ્તૃત યાત્રા કરી માહિતી એકઠી કરી જે આ પુસ્તકમાં પીરસવામાં આવી છે.

આ પુસ્તક માત્ર પ્રવાસ પુસ્તક નથી એ ઇતિહાસ પુસ્તક છે, એ કૃષિ પુસ્તક છે, એ ગૌપાલનના વિષયનું અમૃત પીરસતું પુસ્તક છે. ગાગરમાં સાગર કહેવત ખરેખર પૂ. સ્વામીજીએ યથાર્થ અને ચરિતાર્થ કરી બતાવ્યું છે.

સામાયાર દર્શન

વિદેશ યાત્રા - આફ્રિકા :-

ટોરોરો :-

આફ્રિકા સત્સંગ વિચરણ દરમિયાન પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી ટોરોરો પધારતાં ટોરોરો સત્સંગ સમાજે પૂ. સ્વામીજીનું ભાવભીનું સ્વાગત કર્યું હતું. પ. ભ. કેશવજી પ્રેમજી ભુડીયાના આમંત્રણને માન આપી પૂ. સ્વામીજી સંતમંડળ સાથે સિમેન્ટ ફેક્ટરીમાં આવેલાં શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિરમાં પધાર્યા હતા. અહીં સત્સંગ સભા તેમજ ઠાકરથાળીનો ઉત્સવ કરી હરિભક્તોને કથાવાર્તાનો લાભ આપ્યો હતો.

કંપાલા :-

શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર, કંપાલાના પ્રમુખ શ્રી નીતિનભાઈ વેકરીયા, સેક્રેટરી શ્રી અરવિંદભાઈ, શ્રી દિનેશભાઈ વગેરે હરિભક્તોનાં આમંત્રણને માન આપી પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી કંપાલા પધાર્યા હતા. અહીં યોજાયેલ સત્સંગ સભામાં સર્વ હરિભક્તોએ પૂ. સ્વામીજીનું સ્વાગત કર્યું હતું તથા પૂ. સ્વામીજીએ સ્વામિનારાયણ મહામંત્રનો અર્થ અને મહિમાની વિસ્તારથી વાતો કરી હતી. આ સત્સંગ સભામાં મોટી સંખ્યામાં હરિભક્તો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

નાઈરોબી :-

નાઈરોબી કચ્છી લેઉવા પટેલ સમાજના આમંત્રણને માન આપી પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી નાઈરોબી પધાર્યા હતા. નાઈરોબી સત્સંગ સમાજ દ્વારા પંચદિનાત્મક જ્ઞાનસત્રનું ભવ્ય આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ જ્ઞાનસત્રમાં પૂ. સ્વામીજીએ જીવન સુધારણ અંગે તેમજ ભગવાન સ્વામિનારાયણ પ્રબોધિત વચનામૃત ઉપર મનનીય પ્રવચનો કર્યા હતાં. પૂ. શાસ્ત્રી શ્રી વેદાંતસ્વરુપદાસજી સ્વામીએ પ્રેઝન્ટેશન દ્વારા વિવિધ વિષયો ઉપર સમજણ આપી હતી. શ્રી છગનભાઈ પટેલ, શ્રી હરજીભાઈ રાઘવાણી, શ્રી દુરજીભાઈ જેસાણી, શ્રી ગોપાલભાઈ વેકરીયા તથા કચ્છી લેઉવા પટેલ સમાજના અગ્રણી શ્રી રામજીભાઈ વેકરીયા, રામજીભાઈ ગામી, કે. વરસાણી તેમજ યુથ લીગના સભ્યો વગેરે ઉપસ્થિત રહી આ જ્ઞાનસત્રને સફળ બનાવ્યો હતો.

મલિન્ડી :-

મલિન્ડીના સાગર કિનારે કે. સોલ્ટના માલિક શ્રી કાનજીભાઈ વરસાણી દ્વારા માતુશ્રી પ્રેમબાઈની પ્રેરણાથી પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીની ઉપસ્થિતિમાં ત્રિદિવસીય જ્ઞાનયજ્ઞનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. અહીં હજારો એકરમાં પથરાયેલ મીઠાના અગરો વચ્ચે વરસાણી પરિવાર દ્વારા ભવ્ય સ્વામિનારાયણ મંદિર બાંધવામાં આવ્યું. આ મંદિરના ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે તથા કે. વરસાણીની પચાસમી વર્ષગાંઠ પ્રસંગે આ જ્ઞાનયજ્ઞનું આયોજન થયું હતું. આ જ્ઞાનયજ્ઞમાં પૂ. સ્વામીજીએ સત્સંગિજીવનના બીજા પ્રકરણ ઉપર ભગવાન સ્વામિનારાયણના ચરિત્રો સાથે પ્રેરણાત્મક વાતો કરી હતી. આ જ્ઞાનયજ્ઞમાં નાઈરોબી, મોમ્બાસા, ટાન્ઝાનિયા વગેરે સ્થાનોમાંથી હરિભક્તો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. આ જ્ઞાનયજ્ઞના પ્રારંભે કે. વરસાણી તથા સુપુત્ર દીપકભાઈ વગેરે પરિવારજનોએ શ્રીહરિના પૂજન બાદ માતુશ્રી પ્રેમબાઈનું પૂજન કર્યું ત્યારે ઉપસ્થિત સમુદાય ભાવવિભોર થઈ ગયો હતો.

મોમ્બાસા :-

આફ્રિકા સત્સંગ વિચરણ દરમિયાન પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી મોમ્બાસા પધાર્યા હતા. અહીં સાત દિવસના જ્ઞાનસત્રનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ જ્ઞાનસત્ર દરમિયાન પૂ. સ્વામીજીએ રોજ જુદા જુદા વિષયો ઉપર કથાવાર્તાનો લાભ આપ્યો હતો. આ પ્રવચનો સાંભળીને ભાવિક ભક્તજનો અત્યંત આનંદિત થયા હતા અને પવિત્ર જીવન જીવવાના સંકલ્પો કર્યા હતા. આ જ્ઞાનસત્રમાં શ્રી હર્ષદભાઈ પટેલ, શ્રી જીતુભાઈ પટેલ, શ્રી મુકેશભાઈ પટેલ, અક્ષયકુમાર, સમીરકુમાર, શ્રી અમ્બાલાલભાઈ બારોટ, શ્રી વિજયભાઈ નાયક, શ્રી ઉદયભાઈ પટેલ, રાજુભાઈ, કાંતિભાઈ, વિમલકુમાર, દિનેશ નાયક, મયુરકુમાર, ભરતભાઈ ગઢવી વગેરે ભાવિક ભક્તોના અથાગ પ્રયત્નથી આ પ્રસંગ શોભી ઉઠ્યો હતો.

સત્સંગ વિચરણ - રાજકોટ :-

સદ્ગુરુ વંદના મહોત્સવ ઉપક્રમે પ. પૂ. સદ્ગુરુ શ્રી શ્રીહરિદાસજી સ્વામી, શ્રી ગોપાલચરણદાસજી સ્વામી, શ્રી મુનિવત્સલદાસજી સ્વામીએ તા. ૧૦ થી ૨૧ મે સુધી રાજકોટ તેમજ આજુબાજુના ગુંદાસરા, માખાવડ, પારડી, રીબડા વગેરે ગામોમાં વિચરણ કરી હરિભક્તોને કથાવાર્તાનો લાભ આપ્યો હતો. આ સત્સંગ વિચરણ દરમિયાન રાજકોટના વિવિધ પરાઓ તેમજ વિવિધ ગામોમાં મંત્રલેખન અને મહાપૂજાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

જીપીએલ ક્રિકેટ ટૂર્નામેન્ટ :-

તા. ૨૪ એપ્રિલ, થી ૧૧ જૂન, ૨૦૧૧ સુધી શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ વિશ્વવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાનમ્(SGVP) દ્વારા જીપીએલ (ગુરુકુલ પ્રિમીયર લીગ) ક્રિકેટ ટૂર્નામેન્ટનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. તા. ૧૪ એપ્રિલના રોજ ભવ્ય ઉદ્ઘાટન સમારોહ બાદ આ ટૂર્નામેન્ટનો પ્રારંભ થયો. આ ટૂર્નામેન્ટમાં કુલ ૧૪૫ ટીમોએ ભાગ લીધો હતો. SGVP ના ભવ્ય ક્રિકેટ ગ્રાઉન્ડમાં તમામ મેચો રમાઈ. જેમાં ૮૦ ટીમો ટેનીસ બોલ અને ૬૪ ટીમો સીઝન બોલ દ્વારા મેચો રમી હતી. આ ટૂર્નામેન્ટમાં ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર, મધ્યપ્રદેશ, રાજસ્થાન વગેરે રાજ્યોના ૩૦૦૦ થી વધારે ખેલાડીઓ રમ્યા હતા. જેમાં આઈપીએલ તેમજ રણજી ટ્રોફીના ૩૫ જેટલા ખેલાડીઓ- અમિત સિંહ, સિદ્ધાર્થ ત્રિવેદી, જજુ જનાર્દન, મોહનીશ પરમાર, ઈશ્વર ચૌધરી, મનપીત જુનેજા, સલીલ યાદવ વગેરે આ ટૂર્નામેન્ટમાં રમ્યા હતા. ટેનીસ બોલ ક્રિકેટ ટૂર્નામેન્ટમાં આર્યન સી.સી. અને બ્રોકર સી.સી. વચ્ચેની ફાઈનલ મેચમાં બ્રોકર સી.સી. ચેમ્પિયન બની. તથા સીઝન બોલ ક્રિકેટ ટૂર્નામેન્ટમાં SGVP સ્પોર્ટ્સ એકેડેમી અને એપીએક્સ વચ્ચેની ફાઈનલમાં SGVP સ્પોર્ટ્સ એકેડેમી ચેમ્પિયન બની. ચેમ્પિયન ટીમને ૫૧૦૦૦ રૂપિયા અને ટ્રોફી તેમજ રનર્સ અપ ટીમને ૨૫૦૦૦ રૂપિયા અને ટ્રોફી પુરસ્કાર રૂપે એનાયત કરવામાં આવ્યા.

જીપીએલ ક્રિકેટ ટૂર્નામેન્ટના સમાપન સમારોહમાં પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી તથા ભારતની ટેસ્ટ ક્રિકેટ ટીમના ફાસ્ટ બોલર શ્રી જયદેવ ઉનડકટ ખાસ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. ટૂર્નામેન્ટના સ્પોન્સર શ્રી વિશ્રામભાઈ પટેલ (સીસલ્સ), ડો. વિપુલભાઈ પટેલ, શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલ, શ્રી સીઝર ડિસીલ્વા, શ્રી જયદેવભાઈ સોનાગરા વગેરે મહાનુભાવોએ ઉપસ્થિત રહી ટૂર્નામેન્ટના ચેમ્પિયન, રનર્સ અપ, મેન ઓફ ધ મેચ, મેન ઓફ ધ સિરીઝ, બેસ્ટ બોલર, બેસ્ટ બેટ્સમેન વગેરે એવોર્ડ્સ આપ્યા હતા. ટૂર્નામેન્ટના સમાપન સમારોહ પ્રસંગે પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી તથા શ્રી જયદેવ ઉનડકટે **SGVP** સ્પોર્ટ્સ એકેડેમીની જાહેરાત કરી હતી. આ **SGVP** સ્પોર્ટ્સ એકેડેમી દ્વારા ગુજરાતના નામાંકિત ખેલાડીઓ ક્રિકેટ, ફૂટબોલ, ટેનીસ જેવી રમતોની ટ્રેનીંગ આપશે. જીપીએલ ક્રિકેટ ટૂર્નામેન્ટનું સફળ આયોજન પૂ. શાસ્ત્રી શ્રી ધર્મવત્સલદાસજી સ્વામીએ કર્યું હતું.

વિદ્યાર્થીસંતો માટે જીવન ઘડતર શિબિર:-

દર્શનમ્ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલયમાં છેલ્લા બે વર્ષથી આપણા મુખ્ય મંદિરો અને વિવિધ સંસ્થાઓમાંથી સંતો, પાર્ષદો વિદ્યાભ્યાસ અને જીવન ઘડતર માટેની તાલીમ પામી રહ્યા છે. પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીની પ્રેરણાથી કુલ ૨૫ સંતો-પાર્ષદો માટે શૈક્ષણિક સત્ર શરૂ થયા પહેલાં તા. ૩ થી ૧૫ જૂન દરમિયાન જીવન ઘડતર તાલીમનું આયોજન કરવામાં આવેલ.

આ શિબિરમાં સંતોને ત્યાગાશ્રમના નિયમ, ધર્મ, જીવનરીતિ અને સાધુ પરંપરાના જતનની તાલીમ પુરી પાડવા માટે અનુભવી સંતો-મહાનુભાવોના વ્યાખ્યાનો રાખવામાં આવ્યાં હતાં. જેમાં પ.પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી ભક્તિપ્રકાશદાસજી સ્વામી તથા મહુવા ગુરુકુલના પ. પૂ. સદ્ગુરુ શ્રી ભક્તિતનયદાસજી સ્વામીએ શિબિરના પ્રારંભે શ્રીજી મહારાજના જીવન ઘડતરના સિદ્ધાન્તો અંગેની વાતો કરી હતી. શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર, વડતાલના કોઠારી પ.પૂ. શાસ્ત્રી શ્રી નીલકંઠચરણદાસજી સ્વામી, પ.પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી હરિદાસજી સ્વામી, પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી, પ. પૂ. પુરાણી શ્રી હરિસ્વરુપદાસજી સ્વામી, શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર, મુંબઈના કોઠારી પ. પૂ. શ્રી સંતદાસજી સ્વામી વગેરે સંતોએ સંત જીવન માટે અનિવાર્ય મુમુક્ષુતા અને શાસ્ત્ર અભ્યાસ માટેની વિવેકદૃષ્ટિ કેળવવા કેટલીક પાયાની સમજણ આપી હતી.

આ ઉપરાંત વીરમગામ કોલેજના પ્રો. શ્રી અશ્વિનભાઈ આણદાણી, દર્શનમ્ના અધ્યાપક શ્રી મનીષભાઈ ચાવડા અને શ્રી સુભાષભાઈ વસોયા, પ. ભ. શ્રી જેરામભાઈ પટેલ, પ. ભ. શ્રી નાનુભાઈ ભરાડ, પ્રખ્યાત કથાકાર પૂ. હેમાંગભાઈ શાસ્ત્રી, પ. ભ. શ્રી ભાનુચંદ્ર પટેલ, નડિયાદના શ્રી સદયભાઈ જોષી, શ્રી કેતનભાઈ દવે, પ. ભ. શ્રી નવલભાઈ જોષી વગેરે મહાનુભાવોએ પ્રેરણાત્મક વાતો કરી હતી. આ ઉપરાંત શાસ્ત્રી શ્રી નિરંજનદાસજી સ્વામી, ભગીરથ ત્રિવેદી, નીરવ જાની, ચિંતન જોષી વગેરે વિદ્યાર્થીઓએ પણ આ શિબિરમાં સેવા આપી હતી. ૧૨ દિવસની આ તાલીમ શિબિરને સફળ બનાવવા કોઠારી શ્રી ધર્મનંદનદાસજી સ્વામી, વનરાજભાઈ ધાખડા, વિશાલભાઈ છત્રોલા વગેરેએ રાત્રિ-દિવસ સેવા કરી હતી.

વિષ્ણુયાગ, હેમાળ:-

ઉના તાલુકાના હેમાળ ગામના વતની પ. ભ. ગોરધનભાઈ નરસિંહભાઈ પડશાળાના શુભ સંકલ્પ અનુસાર પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી ભક્તિપ્રકાશદાસજી સ્વામીના સાન્નિધ્યમાં મહાવિષ્ણુયાગનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. પંચદિનાત્મક આ વિષ્ણુયાગમાં પ. પૂ. શ્રી જ્ઞાનજીવનદાસજી સ્વામી, પ. પૂ. શ્રી ધનશ્યામપ્રકાશદાસજી સ્વામી, પ. પૂ. બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી (ફરેણી) વગેરે ધામ ધામથી અનેક સંતોએ પધારી નરસિંહભાઈ, ગોરધનભાઈ, મુકુંદભાઈ આદિ પરિવારજનોને આશીર્વાદ પાઠવ્યા હતા.

આગામી આયોજન

રથયાત્રા - ૩ જુલાઈ ૨૦૧૧, રવિવાર (સમય - બપોરે ૩ થી ૮)

રથયાત્રા ઉત્સવનો રૂટ - ગુરુકુલથી સુભાશ ચોક, વિશ્રામનગર, સન એન્ડ સ્ટેપ ક્લબ, ભોયંગદેવ, સ્વામિનારાયણ બાગ, વિવેકાનંદ ચોક, મેમનગર ગામ, માનવમંદિરથી ગુરુકુલ.

શ્રી હરિ જ્યંતી, રાજોપચાર પૂજન, નીલકંઠવર્ણી અભિષેક - ૯ જુલાઈ ૨૦૧૧, શનિવાર

શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, મેમનગર

દેવશયની એકાદશી, ચાતુર્માસ પ્રારંભ - ૧૧ જુલાઈ ૨૦૧૧, સોમવાર

મેમનગર તથા છારોડી ગુરુકુલમાં સદ્ગુરુ સંતોના સાન્નિધ્યમાં સંતો તથા હરિભક્તો વિશેષ ભજન-ભક્તિના નિયમો ધારણ કરશે.

કામિકા એકાદશી - ૨૬ જુલાઈ ૨૦૧૧, મંગળવાર

રાત્રે કીર્તનભક્તિ, શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, મેમનગર

શ્રદ્ધા સુમન

ગુરુકુલ પરિવારના સન્નિષ્ઠ સેવક ગામ-બળદીયા નિવાસી (હાલ- લંડન) પ્રકાશભાઈ વેકરીયાની સુપુત્રી કુમારી દીયાનો ખૂબજ નાની ઉંમરે અક્ષરવાસ થતા વેકરીયા પરિવારને ખૂબજ આઘાત લાગ્યો હતો. કુમારી દીયાની શ્રદ્ધાંજલિ સભા કચ્છ સત્સંગ સ્વામિનારાયણ મંદિર, ઇસ્ટ લંડન ખાતે યોજવામાં આવી હતી. જેમાં સંતોએ ઉપસ્થિત રહી પ્રકાશભાઈ અને પરિવારજનોને સાંત્વના અર્પી હતી તથા કુમારી દીયા ભગવાન શ્રીહરિના સાન્નિધ્યમાં અખંડ સુખને અનુભવે એવી શ્રીહરિના ચરણોમાં પ્રાર્થના કરી હતી.

ગુરુકુલમાં રસોઇ

છારોડી ગુરુકુલ :-

શ્રી મુકેશભાઈ નવીનભાઈ ઉનડકટ (મુંબઈ)
શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ ગોહીલ (ગાંધીનગર)
શ્રી મનુભાઈ નૌતમભાઈ વ્યાસ (જામનગર)
શ્રી રાજેશભાઈ છેલશંકર જોષી (છારોડી)
શ્રી ભીમસિંહભાઈ સામંતભાઈ આહીર (ભંડારીયા),
શ્રી પ્રિજેશ પરષોત્તમભાઈ હીરપરા (ગીર),
શ્રી જાદવજીભાઈ વિશ્રામભાઈ ગોરસીયા (બળદીયા)
શ્રીમતી સીમાબેન વિપુલભાઈ પટેલ (અમદાવાદ),
શ્રી જીવરાજભાઈ સુદાણી (બાપુનગર),
શ્રી મહેન્દ્રભાઈ માવજીભાઈ વરસાણી (ભારાસર).

મેમનગર ગુરુકુલ :-

શ્રી ઇશ્વરભાઈ ભગવાનભાઈ પટેલ (અમદાવાદ),
શ્રી હિતેશભાઈ કોરાટ,
શ્રી બાબુભાઈ એમ. રામાણી,
શ્રી કુશાલ ત્રિકમભાઈ ઝાલાવાડીયા (અમદાવાદ),
શ્રી સુરેશ તથા નંદકિશોર કણઝરીયા (અમદાવાદ),
શ્રી મયુરભાઈ બી. પટેલ (વિદ્યાનગર),
શ્રી કિશોરભાઈ કેરાઈ (અમદાવાદ).

હેમાળ ગામ ખાતે યોજાયેલ શ્રી વિષ્ણુયાગમાં ઉપસ્થિત
પ. પૂ. પુરાણી શ્રી ભક્તિપ્રકાશદાસજી સ્વામી તથા સંતો અને હરિભક્તો

પૂ. ચિદાનંદ સરસ્વતીજી (મુનીજી) લંડન પધારતાં
ગુરુકુલ પરિવાર દ્વારા સ્વાગત સભા

જીપીએલ ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટ દરમિયાન ક્રિકેટ ગ્રાઉન્ડનું નયનરમ્ય દેશ્ય

એસજીવીપી સ્પોર્ટ્સ એકેડેમીનું ઉદ્ઘાટન કરતા
પ.પૂ. બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી, શ્રી વિશ્રામભાઈ તથા જયદેવ ઉનડકટ

ભારતની ટેસ્ટ ક્રિકેટ ટીમના ફાસ્ટ બોલર જયદેવ ઉનડકટને આશીર્વાદ પાઠવતા
પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી

જીપીએલ ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટ ચેમ્પિયન ટ્રોફી સાથે એસજીવીપીની વિજેતા ટીમ

શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર, કંપાલા ખાતે કથાવાર્તાનો લાભ આપતા
પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી

શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર, મોમ્બાસા ખાતે બાલ-યુવા સભા સંબોધતા
પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી

દોરોરો ખાતે પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીના
સાન્નિધ્યમાં સત્સંગ સભા

જોહાનીસનગ (સાઉથ આફ્રિકા) એરપોર્ટ પર પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી
શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીનું સ્વાગત કરતા હરિભક્તો

શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ વિશ્વવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાનમ્ (SGVP) છારોડી ખાતે અખંડ ભગવત્ પરાયણ
પ.પૂ. જોગી સ્વામી તથા પ.પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીના સાન્નિધ્યમાં

ગુરુપૂર્ણિમા મહોત્સવ
તારીખ- ૧૫ જુલાઈ, ૨૦૧૧, શુક્રવાર ::: સમય- બપોરે ૪ થી ૭

આ મંગલ અવસરે પ.પૂ. ગુરુદેવ શાસ્ત્રીજી મહારાજ, પ.પૂ. જોગી સ્વામી,
પ.પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી તથા સદ્ગુરુ સંતોનું પૂજન કરી ધન્યભાગી બનીએ.